

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Відділення літератури, мови та мистецтвознавства
Інститут української мови НАН України

**ПОВІДОМЛЕННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ ОНОМАСТИЧНОЇ
КОМІСІЇ**

Нова серія

Випуск 4 (19)

Редакційна колегія:

С.О. Вербич (відповідальний редактор), О.П. Карпенко,
В.В. Лучик], В.П. Шульгач, Л.О. Кравченко (секретар).

Матеріали чергового випуску «Повідомлень Української ономастичної комісії» інформують про назвознавчі дослідження в Хмельницькому національному університеті за період 2015–2019 рр., нові ономастичні праці, що з'явилися друком упродовж 2017–2019 рр., дисертації з ономастики, захищені протягом 2017–2019 рр., хроніку ономастичних подій. У рубриці «Історія ономастичних досліджень» подано матеріали про ономастичний доробок знаних українських ономастів А.П. Непокупного та Є.С. Отіна. У номері також розміщено рецензію на нову працю про ойконімію Тернопільщини. Традиційно відзначено ювілеї відомих українських ономастів (В.П. Шульгач), ушановано пам'ять її визначних представників (В.В. Німчук, Л.О. Белей, В.В. Лучик), опубліковано назвознавчі матеріали (прізвища) з низки населених пунктів Львівщини, зібрані експедиційним шляхом.

Рецензенти:

З.О. Купчинська, доктор філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови імені Івана Ковалика Львівського національного університету імені Івана Франка.

Н.С. Колесник, доктор філологічних наук, доцент кафедри історії та культури української мови Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича.

Затвердила до друку вчена рада Інституту української мови НАН України (протокол № 10 від 22 жовтня 2019 р.)

ISBN 978-617-7680-69-6

- © Інститут української мови НАН України, 2019;
- © Українська ономастична комісія, 2019;
- © Ідея та назва серії “Бібліотека української ономастики”.
Шульгач В.П., 2007–2019;
- © Автори публікацій, 2019

ЗМІСТ

ОНОМАСТИКА В РЕГІОНАХ

Торчинський М.М. Ономастичні дослідження на кафедрі української філології Хмельницького національного університету впродовж 2015–2019 рр. 5

ХРОНІКА ОНОМАСТИЧНИХ ПОДІЙ

Бачинська Г.В., Вербовацька О.С. XVII Міжнародна ономастична конференція «Актуальні проблеми української та інослов'янської ономастики» 9

Михальчук О.І. Міжнародна ономастична конференція «Ономастичні дослідження» 13

НОВІ ВИДАННЯ З ОНОМАСТИКИ

Вербич С.О. Українська ономастика в наукових і навчальних виданнях (2018–2019 рр.) 17

ДИСЕРТАЦІЇ З ОНОМАСТИКИ

Вербич С.О. Дисертації з ономастики, захищені впродовж 2018–2019 рр. 21

ІСТОРІЯ ОНОМАСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Вакулич М.І. Анатолій Павлович Непокупний: обрії ономастичних досліджень 26

Лукаш Г.П. Євген Степанович Отін – сподвижник науки про власні назви 34

РЕЦЕНЗІЇ

Вербич С.О. Нова праця про ойконімію Тернопільщини (рецензія на книгу: [Бучко Д.], Котович В. Походження назв населених пунктів Тернопільщини. – Дрогобич: Півсвіт, 2017. – 316 с.) 42

ЮВІЛЕЇ

Яцій В.О. 3 нагоди ювілею В.П. Шульгача 52

IN MEMORIAM

Білоусенко П.І. Німчук Василь Васильович
(06.07.1933–26.11.2017) 57

Вербич С.О. Белей Любомир Омелянович
(18.03.1962–12.05.2018) 61

Скаб М.С. Лучик Василь Вікторович
(20.10.1954–11.08.2019) 63

ОНОМАСТИЧНІ МАТЕРІАЛИ: Антропонімія

Шумей Б.І. Прізвища жителів поселень Жидачівського
(Ганнівці, Гніздичів), Старосамбірського (Буково, Городовичі,
Созань, Стара Сіль), Яворівського (Віжомля, Кам'янобрід,
Нагачів) районів Львівської області 67

Шумей І.А. Прізвища жителів поселень Самбірського
(Бірчиці, Бісковичі, Вільшаник, Корналовичі),
Старосамбірського (Буньковичі, Велика Сушиця,
Заріччя, Нижанковичі, Смеречка, Страшевичі)
районів Львівської області 88

ОНОМАСТИКА В РЕГІОНАХ

М.М. Торчинський (Хмельницький)

ОНОМАСТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ
НА КАФЕДРІ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ХМЕЛЬНИЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ВПРОДОВЖ 2015–2019 рр.

Власні назви як у теоретичній, так і в практичній площині вивчають у різних регіонах України. Найбільш відомими сьогодні ономастичними центрами є Київ, Донецьк, Одеса, Ужгород. Ономасти активно працюють і в Дніпрі, Івано-Франківську, Кропивницькому, Луцьку, Львові, Умані, Тернополі, Чернівцях та в інших містах України. Певні ономастичні напрацювання має і Хмельницький національний університет, і результативність нинішніх назвознавчих студій, безумовно, ґрунтується на попередніх здобутках колективів передусім двох кафедр – української філології та слов'янської філології. Це насамперед виконання держбюджетної теми «Структура онімного простору української мови», завдяки якому було надруковано дві монографії: «Українські топоніми на -ани, -яни» (2007 р.) І. Б. Царалунги та «Структура онімного простору української мови» (2008 р.) М. М. Торчинського, а також «Словник власних географічних назв Хмельницької області» (2008 р.) Н. М. Торчинської і М. М. Торчинського. Наступного року вийшла друком іще одна монографія М. М. Торчинського – «Структура онімного простору української мови. Частина друга. Функціонування власних назв», а ще через рік М.М. Торчинський захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук на тему «Структура онімного простору української мови. Типологія і функціонування онімної лексики» і видав навчальний посібник «Українська ономастика».

Проведення XV Всеукраїнської ономастичної конференції «Український ономастикон: типологія, словотвір,

функціонування» (Хмельницький, 12–13 вересня 2013 р.) ще більше активізувало ономастичну роботу в Хмельницькому національному університеті і заклало підвалини для справді всебічного лінгвістичного аналізу онімії Подільського регіону: антропонімів центральної (О. М. Ющишина) і південної (Я. М. Афадева) частин Хмельницької області, мікротопонімів північних (І. Я. Ординська) і центральних (Я. В. Янчишина) районів Хмельниччини, гідронімів Центрального Поділля (А. О. Коханська), ергонімів обласного центру (В. В. Дубчак). Триває робота над дослідженнями й інших розрядів пропріальних одиниць, зокрема тих, які ще не були об'єктом ґрунтовних наукових студій. Це, наприклад, назви спортивних команд (Н. В. Григурок, захист кандидатської дисертації – 2017 р.), номінації машин і механізмів (А. М. Янчин, захист кандидатської дисертації – 2019 р.). Над проблемами літературної ономастики працюють А. А. Войталюк (характеризує власні назви як елементи гумору і сатири в усмішках П. Глазового, С. Олійника і П. Ребра), Л. С. Зубар (об'єкт дослідження – пропріативи у творах українських письменників-фантастів), Л. В. Терещенко (аналізує поетоніми в українських байках XIX–XX ст.) та інші дослідники (І. В. Горячок, Я. О. Коваль, Т. Д. Ліщук, В. А. Папушина, І. В. Приймак, Л. Л. Станіславова). Історичні оніми описує І. Б. Царалунга, пропріальні одиниці в структурі чужого мовлення вивчає Н. М. Торчинська.

Більшість матеріалів досліджень хмельницьких ономастів опубліковано в збірнику наукових праць «Актуальні проблеми філології та перекладознавства», який 2014 р. отримав статус фахового видання. Ономастична тематика збірника – одна з основних, що підтверджують такі статистичні дані за останні п'ять років: 2015 р. – 7 статей; 2016 р. – 13; 2017 р. – 5; 2018 р. – 7; 2019 р. – 3.

Щороку викладачі й аспіранти кафедри української філології беруть участь у наукових і науково-практичних конференціях як в Україні, так і за її межами. Передусім це ономастичні конференції, які останнім часом було проведено в Одесі (2015 р.) і Тернополі (2017 р.). Зауважимо, що в збірнику наукових праць «Записки з ономастики» (Одеса)

надруковано статті дванадцяти хмельничан, а в «Наукових записках Тернопільського національного педагогічного університету» опублікували свої матеріали семеро наших викладачів і аспірантів.

У III Міжнародній науково-практичній конференції «Етнос, мова та культура: минуле, сьогодення, майбутнє» (Львів, Україна – Люблін, Польща) 2016 року взяли участь п'ятеро ономастів-хмельничан. Наступного року в люблінському збірнику наукових праць «Etnolingwistyka i komunikacja międzykulturowa» опублікували свої студії також п'ятеро наших науковців, а в краківському часописі «Europejskie Studia Społeczno-Gospodarcze» – троє.

Хмельницькі мовознавці активно працюють задля підвищення наукового потенціалу вітчизняних ономастів. Зокрема, М. М. Торчинський протягом останніх п'ятих років виступив опонентом на захистах однієї докторської і восьми кандидатських дисертацій. На засіданнях кафедри української філології обговорено і схвалено позитивні відгуки на автореферати десяти дисертацій і чотирьох монографій.

Втішно, що до ономастичної роботи долучається і студентська молодь. Зокрема, у студентському збірнику наукових праць «Поділля. Філологічні студії» опублікували свої матеріали: 2014 р. – 16 студентів; 2015 р. – 6; 2016 р. – 4; 2017 р. – 7; 2018 р. – 6. Крім цього, функціонує студентська наукова проблемна група «Ономастичні студії» (керівник – М. М. Торчинський). М. М. Торчинський за авторською методикою викладає навчальну дисципліну «Українська ономастика», для чого розробив модульний курс, що складається з дев'яти лекцій, дев'яти практичних занять, трьох комплексів питань для письмового опитування, трьох домашніх індивідуальних завдань, 398 тестів.

Уже другий рік у навчальний процес філологів-україністів Хмельницького національного університету впроваджено ономастичну практику, основним завданням якої є залучення студентів до аналізу місцевого онімікону, зокрема антропонімів, топонімів і ергонімів. Результати досліджень молоді дослідники презентують на сайтах Інтернету, у виступах на конференціях та у власних публікаціях у збірниках наукових праць. Загалом студенти засвідчили досить висо-

ХРОНІКА ОНОМАСТИЧНИХ ПОДІЙ

Г.В. Бачинська, О.С. Вербовета (Тернопіль)

XVII МІЖНАРОДНА ОНОМАСТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ІНОСЛОВ'ЯНСЬКОЇ ОНОМАСТИКИ»

кий рівень знань із української ономастики, тому не дивно, що щороку випускники університету виконують дипломні роботи із цієї проблематики. Наприклад, 2015 року такі роботи захистили дві студентки, 2016 – п'ять, 2017 – три, 2018 – дві, цього року – також дві.

Варто відзначити, що студенти навчальних закладів із Вінниці, Кам'янця-Подільського, Кропивницького, Острога, Умані та Хмельницького й учні середніх шкіл Хмельницької області впродовж останніх трьох років брали участь у Подільському регіональному краєзнавчому конкурсі, де ономастична секція була однією з найбільших. Ми планували зробити цей конкурс усеукраїнським, однак брак фінансування змусив відмовитися від його проведення, хоча конкурсанти та їхні наукові керівники відзначали і високий рівень організації цього форуму, і цікаву структуру його проведення (заочний тур – написання наукових робіт, які детально рецензували члени журі; очний – контрольна робота краєзнавчого спрямування і захист наукової роботи). Можливо, таку форму роботи вдасться відновити в майбутньому, адже вона допомагає залучити молодь до наукової діяльності, зацікавити її історією та літературою рідного краю, місцевими діалектами й онімами.

У планах хмельницьких назвознавців – завершення експериментального «Словника української ономастичної термінології» (принаймні електронної версії), охоплення всієї області комплексним вивченням антропонімів, топонімів та ергонімів, аналіз тих розрядів онімної лексики, які ще не були об'єктом ґрунтовних монографічних досліджень.

21–22 вересня 2017 р. на базі кафедри загального мовознавства і слов'янських мов факультету філології та журналістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка тривала XVII Міжнародна ономастична конференція «**Актуальні проблеми української та інослов'янської ономастики**» (співорганізатори – Інститут української мови НАН України та Українська ономастична комісія). Науковий захід було присвячено вісімдесятиріччю від дня народження професора Дмитра Григоровича Бучка – знаного в Україні та за її межами вченого-мовознавця й відомого фахівця в галузі ономастики. Конференція працювала за такими напрямками: проблеми ономастичної термінології та класифікації власних назв; антропоніми в синхронії та діахронії; топоніми в синхронії та діахронії; новітні онімні групи та перспективи їх вивчення; фольклорна та літературна ономастика; проблеми еколінгвістики, соціолінгвістики та лінгвокультурології в ономастиці. У роботі конференції взяли участь науковці з більше ніж сорока вищих навчальних закладів України, а також гості з-за кордону.

Пленарне засідання розпочалося з вітальних виступів доктора філософських наук, професора, проректора з наукової роботи та міжнародного співробітництва Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка Буяка Богдана Богдановича та декана факультету філології і журналістики, доктора філологічних наук, професора Вільчинської Тетяни Пилипівни.

Пленарні наукові доповіді виголосили доктор філологічних наук, професор Національного університету «Кіє-

во-Могилянська академія» В.В. Лучик; доктор філологічних наук, професор Донецького національного університету імені В. Стуса (м. Вінниця) Г.П. Лукаш; доктор філологічних наук, професор Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки Г.Л. Аркушин; доктор філологічних наук, завідувач кафедри української філології Хмельницького національного університету М.М. Торчинський; кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні О.І. Михальчук.

В.В. Лучик у доповіді «Слов'янська ономастика: стан і перспективи розвитку» наголосив на важливості ономастичних досліджень, окреслив основні вектори розвитку науки про власні назви. Г.П. Лукаш у доповіді «Амплітуда семантичного розширення власних назв» зазначила, що онімна семантика характеризується певними модуляціями амплітуди свого коливання і визначила позиції найбільших відхилень онімних значень від прямої функції *nomina propria* – ідентифікації та диференціації одиничного об'єкта чи особи. У доповіді «Антропонімікон канадійських українців третьої хвилі імміграції» (за романом Уласа Самчука «На твердій землі») Г.Л. Аркушин проаналізував імена та прізвища канадських емігрантів – героїв роману У. Самчука, вихідців із різних регіонів України, зокрема і Харківщини, на противагу переселенцям першої та другої хвилі еміграції, більшість яких становили «західняки». М.М. Торчинський у доповіді «Власні назви нематеріальних об'єктів: структура, диференційні ознаки, перспективи дослідження» запропонував власне бачення структури цієї групи онімів, визначивши диференційні ознаки ідеонімів та їхніх підвидів, окреслив перспективні напрями ідеонімічних студій. О.І. Михальчук у доповіді «Проблеми законодавчого врегулювання онімного простору» проаналізувала українське мовне законодавство стосовно документування власних назв людей із огляду на їхні мовні права, правописні рекомендації та мовну ситуацію в Україні.

Пленарне засідання завершилося презентацією праці «Походження назв населених пунктів Тернопільщини», історичний матеріал до якої зібрав Д.Г. Бучко. Над укладан-

ням цього словника він працював до останніх днів життя. Ідея доопрацювати й видати словник належала дружині вченого, а реалізувала її учениця Дмитра Григоровича, доцент Дрогобицького державного педагогічного університету імені І. Франка В.В. Котович. Про інші нереалізовані проекти (ономастичні і не тільки) вченого розповіла Г.Є. Бучко, наголосивши на основних віхах життєвого шляху мовознавця.

Конференція продовжувала працювати під час секційних засідань, якими керували доктор філологічних наук, професор М.С. Скаб (Чернівці) – секція «Проблеми ономастичної термінології та класифікації власних назв», доктор філологічних наук, професор Г.П. Лукаш (Вінниця) – секція «Антропоніми в синхронії та діячності», доктор філологічних наук З.О. Купчинська (Львів) та кандидат філологічних наук С.О. Вербич (Київ) – секція «Топоніми в синхронії та діячності», доктор філологічних наук М.М. Торчинський (Хмельницький) – секція «Новітні онімні групи та перспективи їх вивчення», доктор філологічних наук В.В. Грещук (Івано-Франківськ) та кандидат філологічних наук Н.С. Колесник (Чернівці) – секція «Фольклорна та літературна ономастика», кандидат філологічних наук С.Л. Ковтюх (Кропивницький) – секція «Проблеми еколінгвістики, соціолінгвістики та лінгвокультурології в ономастиці».

Наступного дня під час завершального пленарного засідання (у форматі круглого столу) виступили керівники секцій, висловивши свої пропозиції щодо перспектив розвитку української та інослов'янської ономастики. Крім того, було проведено засідання Української ономастичної комісії (головавав секретар комісії кандидат філологічних наук С.О. Вербич), у межах якого розглянуто такі питання порядку денного: 1) внесення змін до складу комісії; 2) обговорення орієнтовного змісту чергового 4-го випуску бюлетеня «Повідомлення Української ономастичної комісії»; 3) визначення тематики й місця проведення наступної ономастичної конференції. Підбиваючи підсумки своєї роботи, XVII Міжнародна ономастична конференція ухвалила:

1. Звернутися від імені Української ономастичної комісії до профільного комітету Верховної Ради України з прохан-

ням активізувати роботу регіональних топонімічних комісій, звернувши особливу увагу на дотримання норм чинного українського правопису в найменуванні нових об'єктів і виправлення мовних огріхів у вже наявних назвах вулиць, провулків, установ, організацій, підприємств тощо.

2. Оптимізувати в межах регіональних ономастичних осередків роботу щодо збирання, систематизації й дослідження місцевих мікротопонімів.

3. Чергову XVIII всеукраїнську ономастичну конференцію провести на базі Львівського національного університету ім. І. Франка.

Завершилася конференція поїздкою учасників у Збаразький замок, що є пам'яткою фортифікаційного мистецтва України середини XVII століття.

О.І. Михальчук (Київ)

МІЖНАРОДНА ОНОМАСТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ОНОМАСТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ»

10–11 травня 2018 року на базі Інституту латвійської мови Латвійського університету відбувалася міжнародна наукова конференція «Ономастичні дослідження». Ця наукова подія стала закономірним продовженням активних ономастичних пошуків латвійських лінгвістів. Тематику для обговорення стали традиційні дослідження власних назв із погляду походження, семантики, словотвору та функціонування; власні назви як віддзеркалення мовних контактів; дослідження власних назв у контексті глото- й етногенезу, а також нові теоретичні і прикладні питання ономастики та нові напрями ономастичних студій, що виникають на стику гуманітарних наук. Таке проблемне коло питань зібрало в латвійській столиці представників мовознавчих осередків із 19 країн світу, що дало підстави для цікавих відкриттів, плідних дискусій та обміну науковим досвідом.

Широке коло науковців із різних країн зумовило вибір мов конференції. Доповіді звучали латиською, англійською, німецькою та російською мовами. До того ж вибір мови презентації міг відрізнятися від усного виступу доповідача, що часто стирало мовні бар'єри. Оргкомітет конференції запропонував програму, у якій було передбачено пленарні (вітальне і завершальне) і три секційні засідання з погодинним графіком виступів учасників. Чітке дотримання регламенту дало змогу виступити всім учасникам конференції, послухати і долучитися до обговорення тих доповідей, які їх найбільше зацікавили. Попередньо ознайомитися з доповідями, які мали прозвучати на конференції, можна було в збірникові тез англійською мовою.

Із вітальним словом до учасників конференції звернулися організатори – ректор Латвійського університету Індрікіс Мюжнекс (Indriķis Muižnieks) та доктор філології Лаймуте Балоде (Laimute Balode).

Пленарне засідання відкрила доповідь Грасільди Блаже-

не (Grasilda Blažienė) (Литва) «Балтійські ономастичні дослідження в контексті європейської ономастики», у якій доповідачка згадала мовознавців, які починали працювати в царині балтійської ономастики і стали фундаторами її розвитку. Доповідачка зазначила, що різноманітність тем і проблем у балтійській ономастиці відображають значною мірою контекст європейської та світової ономастики. Також зауважила, що більшість ономастичних тем зумовлені географічними та мовними особливостями країн. Г. Блажене наголосила на тому, що в сучасному інформаційному суспільстві є потреба також поглянути на власні назви як на віртуальні домени та звернути особливу увагу на функціонування онімів в умовах дво- і багатомовності. Продовжив засідання Гаральд Біхльмаєр (Harald Bichlmeier) (Німеччина), який у своїй доповіді порушив питання етимології назви *Рим* із огляду на лінгвістичну логіку та археологію. Доповідач зазначив, що серед 10 найвідоміших версій походження назви *Рим* тільки 4 можна вважати такими, що ґрунтуються на сучасних стандартах порівняльного мовознавства. Завершив ранкове пленарне засідання Грант Сміт (Grant Smith) (США), виголосивши доповідь про проблеми літературної ономастики. Зокрема, він проаналізував оніми літературного твору, які є основними інструментами іронії. Ілюструючи значення цих назв, дослідник покликався на «Теоретичні засади літературної ономастики», викладені в «The Oxford Handbook of Names and Naming» (2016). Доповідач наголосив, що затемнене значення імені часто використовують у літературних творах для контрасту, прихованої іронії.

Завершальне пленарне засідання розпочалося з доповіді Лаймуте Балоді (Laimute Balode) (Латвія / Фінляндія), у якій було проаналізовано сучасні тенденції функціонування трендових особових імен у Латвії. Також виступили й естонські науковці Марія Каласмая (Marja Kallasmaa), Тіна Лансалу (Tiina Laansalu), Пітер Пелл (Peeter Pall), Удо Вібо (Udo Uibo), у доповідях яких ішлося про укладання словника естонських прізвищ, а також було порушено питання специфіки визначення етномовної належності прізвищ. Попередній словник естонських прізвищ умістив лише прізви-

ща естонського походження. На думку доповідачів, такий підхід невиправданий для Естонії, тому в новому словнику, який налічуватиме близько 146 000 прізвищ, було вирішено подавати матеріал за такими основними принципами: частота вживання прізвищ естонською мовою; реєстр населення та передумова, що ім'я було поширене в Естонії. Таким чином, мовне походження прізвища не є настільки важливим, якщо історія оніма пов'язана з Естонією. А, наприклад, німецькі, російські або шведські за походженням назви можуть бути внесені до реєстру словника, якщо документально підтверджено використання і поширення їх в Естонії.

На секційних засіданнях було заслухано й обговорено близько 70 доповідей. Напрями досліджень охоплювали як аспекти історичної ономастики, етимології назв (зокрема, антропонімів – О. Ковалевська (Латвія), А. Руденко (Білорусь), Д. Кузьмін (Фінляндія), І. Янсоне (I. Jansone) (Латвія), Я. Фодор (J. Fodor) (Угорщина), Ф. Фішер, Г. Вохель (F. Fischer, H. Wochele) (Австрія); топонімів – К. Луст, Т. Пає (K. Lust, T. Pae) (Естонія), М. Фамілець (M. Famielec) (Польща), А. Трумпа (A. Trumpa) (Латвія), Р. Квасите, А. Кавалюскайте (R. Kvašytė, A. Kavaliuskaitė) (Литва)), так і дослідження ергонімів – Т. Сламеникова (T. Slaměniková) (Чехія), С. Пошейко (S. Pošeiko) (Латвія), літературних онімів – М. Гібка (M. Gibka), питання мовних контактів – М. Фастер (M. Faster) (Естонія), Ф. Метхгавс (Ph. W. Matthews) (Нова Зеландія), проблеми сучасної практичної ономастики, функціонування назв у соціумі → Г.-П. Едерберг (H.-P. Ederberg) (Німеччина), Т.П. Соколова, М.В. Голомідова (Росія), Х. Агабекова, Д. Ксанова (Казахстан), Н.В. Васильєва (Росія), П. Томашик (P. Tomasik) (Польща) тощо. Усі ці дослідження частково стосувалися і теоретичних аспектів ономастичних студій. Кілька доповідей базувалися, власне, на теоретичних засадах вивчення власної назви (А. Копач (Білорусь), П. Штепан (P. Štěpán) (Чехія), Д. Торт-Донада (D. Tort-Donada), Іспанія).

У роботі конференції також узяли участь українські мовознавці. Зокрема, Г.В. Зимовець запропонувала аналіз комерційних назв банківської сфери в зіставному аспекті. Доповідь О. Фоменко стосувалася мовного ландшафту на

прикладі назв київського метро. О.І. Михальчук звернула увагу на власні імена людей у контексті мовних прав. С.В. Насакіна проаналізувала оніми в назвах морського водного транспорту першої половини XIX століття. К.М. Вашист виголосила доповідь про лінгвопрагматичний потенціал брендів назв. Виступи українських лінгвістів викликали активне обговорення порушених питань.

Латвійська ономастична конференція засвідчила бажання і необхідність обміну науковим доробком представників різних країн, що необхідно для вирішення багатьох питань, особливо тих, які стосуються уніфікації ономастичної термінології, перекладу онімів, функціонування національних назв за межами національного мовного ареалу тощо.

НОВІ ВИДАННЯ З ОНОМАСТИКИ

С.О. Вербич (Київ)

УКРАЇНСЬКА ОНОМАСТИКА
В НАУКОВИХ І НАВЧАЛЬНИХ ВИДАННЯХ (2017–2019 рр.)¹

У цьому розділі продовжуємо ознайомлювати зацікавлених читачів із ономастичними працями, які з'явилися в Україні впродовж 2017–2019 рр. Серед них – монографії, словники, збірники, довідники.

2017 р.

1. *Габорак М.М.* Прізвища сучасної Гуцульщини (на матеріалі Косівського району). Етимологічний словник. – Івано-Франківськ, 2017.

2. *Дідур Ю.І.* Особливості функціонування ергонімів у мові, мовленні та ментальному лексиконі: монографія. – Одеса, 2017.

3. Записки з ономастики: зб. наук. праць / відп. ред. О.Ю. Карпенко. – Одеса, 2017. – Вип. 20.

4. *Корнієнко І.А.* Матеріали до Словника антропонімів Північного Причорномор'я (м. Очаків, с. Кучуруб, с. Чорноморка). – Миколаїв, 2017.

5. *Шульгач В.П.* Нариси з праслов'янської антропонімії. – К., 2017. – Ч. IV. – 488 с.

2018 р.

1. *Гаврилюк І.С.* Структура і семантика поетонімних опозицій у художньому тексті. – Суми, 2018.

2. Записки з ономастики: зб. наук. праць / відп. ред. О.Ю. Карпенко. – Одеса, 2018. – Вип. 21.

¹Продовження. Див.: Повідомлення Української ономастичної комісії. – Луцьк, 2018. – Вип. 3 (18). – С. 14–27.

3. *Личук С.В.* Словник народних географічних назв Івано-Франківщини. – Івано-Франківськ, 2018.

4. *Лукаш Г.П.* Словник конотативних власних назв. – 2-ге вид., перероб. – Вінниця, 2018.

5. Повідомлення Української ономастичної комісії / відп. ред. [В.В. Німчук]. – Луцьк, 2018. – Вип. 3 (18).

6. *Скляренко А.М., Скляренко О.Н.* Типологическая ономастика: в 5 кн. Кн 5: Ономастические этюды: мифология сквозь призму ономастики. – Одесса, 2018.

7. *Шульгач В.П.* Нариси з праслов'янської антропонімії. – К., 2018. – Ч. V.

2019 р.

1. *Габорак М.М.* Прізвища Галицької Гуцульщини. Етимологічний словник. – Івано-Франківськ, 2019.

2. Добірка студій професора Михайла Худаши: історична ономастика, мовні портрети, спогади / За наук. ред. І.Д. Фаріон. – Львів, 2019.

3. Львівська ономастична школа: Хрестоматія / відп. ред. З.О. Купчинська. – Львів, 2019.

4. *Неклесова В.Ю.* Відображення національно-мовної картини в онімному ландшафті (на матеріалі української, іспанської, англійської мов). – Одеса, 2019.

5. *Нестерчук О.* Асоціативний словник власних особових імен. – Луцьк, 2019.

Додатки²

2001 р.

1. Записки з ономастики: зб. наук. праць / відп. ред. Ю.О. Карпенко. – Одеса, 2001. – Вип. 5.

²У додатках подано ономастичні праці, опубліковані впродовж 2001–2017 рр., які не ввійшли в попередній випуск бюлетеня «Повідомлення Української ономастичної комісії».

2002 р.

1. Записки з ономастики: зб. наук. праць / відп. ред. Ю.О. Карпенко. – Одеса, 2002. – Вип. 6.

2007 р.

1. *Торчинський М.М.* Ономастичні студії в Україні (дисертаційні дослідження, захищені у другій половині ХХ – на початку ХХІ століть): Бібліографічно-інформаційний довідник. – Хмельницький, 2007.

2011 р.

1. Записки з ономастики: зб. наук. праць / відп. ред. О.Ю. Карпенко. – Одеса, 2011. – Вип. 14.

2. *Лукаш Г.П.* Актуальні питання української конотоніміки. – Донецьк, 2011.

3. *Ходоренко А.В.* Когнитивные аспекты функционирования современной антропонимики (на примере наименования групп лиц). – Днепропетровск, 2011.

2012 р.

1. *Худаш М.Л.* Походження імен та релігійно-міфологічні функції давньоруських і спільнослов'янських язичницьких божеств. – Львів, 2012.

2014 р.

1. Записки з ономастики: зб. наук. праць / відп. ред. О.Ю. Карпенко. – Одеса, 2014. – Вип. 17.

2015 р.

1. Записки з ономастики: зб. наук. праць / відп. ред. О.Ю. Карпенко. – Одеса, 2015. – Вип. 18.

2. *Костів К.* Словник-довідник біблійних осіб, племен і народів / Упоряд. О.П. Костюк. – 2-ге вид., перероб. – К., 2015.

2016 р.

1. Записки з ономастики: зб. наук. праць / відп. ред. О.Ю. Карпенко. – Одеса, 2016. – Вип. 19.
2. *Купчинська З.О.* Стратиграфія архаїчної ойконімії України. – Львів, 2016.
3. Лінгвокраїнознавчий словник власних назв української мови. Вип. 8: Назви природно-заповідних об'єктів / Укл. І. Процик. – Львів, 2016. – Сьомий зшиток.

ДИСЕРТАЦІЇ З ОНОМАСТИКИ

С.О. Вербич (Київ)

ДИСЕРТАЦІЇ З ОНОМАСТИКИ, ЗАХИЩЕНІ
ВПРОДОВЖ 2017–2019 рр.³

У цьому розділі продовжуємо перелік захищених дисертаційних робіт із назвознавства за період 2017–2019 рр.

2017 р.

1. *Григорук Н.В.* Власні назви спортивних команд: структура, походження, функціонування в українській мові: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Черкаси, 2017.
2. *Рибачківська Л.Є.* Словотвірні гнізда з вершинами-онімами в українській та англійській мовах: контрастивний аспект: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – К., 2017.
3. *Слободян О.В.* Географічна народна термінологія українських східнословобожанських говірок Луганщини: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Запоріжжя, 2017.

2018 р.

1. *Біла Є.С.* Англійські ароматоніми: структура, семантика та когнітивні виміри: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Одеса, 2018.
2. *Колесник Н.С.* Онімний простір українського пісенного фольклору: семантичний, структурний та функціональний аспекти: Автореферат дис. ... докт. філол. наук. – Чернівці, 2018.
3. *Мельник О.А.* Становлення сучасної ергонімії Вінниччини (90-ті роки ХХ ст. – поч. ХХІ ст.): Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Черкаси, 2018.
4. *Мер'ємова Ю.В.* Онімія англійських, російських та

³Продовження. Див.: Повідомлення Української ономастичної комісії. – Луцьк, 2018. – Вип. 3 (18). – С. 28–37.

українських літературних казок: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Вінниця, 2018.

5. *Позніхіренко Ю.І.* Мотиваційна база ергонімів як знаків соціокультурного простору України й англослов'янських країн (на матеріалі назв закладів харчування): Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – К., 2018.

2019 р.

1. *Мосур О.С.* Мікротопонімія кінця XVIII – початку XIX століття: Самбірський циркул: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Львів, 2019.

2. *Неклесова В.Ю.* Онімний ландшафт як актуалізація культурних та соціальних артефактів в інформаційному просторі (на матеріалі української, іспанської та англійської мов): Автореферат дис. ... докт. філол. наук. – К., 2019.

3. *Рослицька М.В.* Прецедентне ім'я в політичному дискурсі: формально-семантичні ознаки і соціопрагматичний потенціал (на матеріалі промов президентів України, Польщі та Франції кінця XIX – початку XXI ст.): Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Львів, 2019.

4. *Ющишина О.М.* Прізвищеві назви і прізвища Центральної Хмельниччини XVII–XXI ст.: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Вінниця, 2019).

5. *Янчишин А.М.* Власні назви промислових товарів: типологія, походження і функціонування: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Черкаси, 2019.

Додатки⁴

2001 р.

1. *Крупеньова Т.І.* Ономастика драматичних творів Лесі Українки: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Одеса, 2001.

⁴У додатках подано перелік авторефератів дисертацій із ономастики, захищених упродовж 2001–2017 рр., які не ввійшли в попередній випуск бюлетеня «Повідомлення Української ономастичної комісії».

2. *Олійник Т.С.* Семантичні та функціональні характеристики символічних власних імен в сучасній англійській мові: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – К., 2001.

3. *Попович А.С.* Мовностилістичні особливості української сатирично-гумористичної прози (на матеріалі романів Є. Гуцала та О. Черногуза): Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – К., 2001.

2002 р.

1. *Шестакова С.О.* Лексико-семантичні інновації у системі української номінації (на матеріалі ергонімів і прагмонімів): Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Харків, 2002.

2003 р.

1. *Головчак Н.І.* Німецькі прізвища Закарпаття: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Одеса, 2003.

2. *Ільченко В.І.* Експресія власних назв як засіб публіцистики: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – К., 2003.

3. *Костик Л.Б.* Гідронімія Буковини (назви непротічних вод): Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Івано-Франківськ, 2003.

4. *Кутуза Н.В.* Структурно-семантичні моделі ергонімів (на матеріалі ергонімікону м. Одеси): Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Одеса, 2003.

5. *Петрова Л.П.* Власне ім'я як засіб інтелектуалізації поетичного мовлення (на матеріалі поезій Ліни Костенко): Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Харків, 2003.

6. *Селівєрстова Л.І.* Ономастикон у поетичному ідіологемі Яра Славутича: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Харків, 2003.

7. *Соколова А.В.* Онімичний аспект проблеми ідіостилію письменника (на матеріалі зіставлення антропонімії у романах Григорія Тютюнника «Вир» і Василя Земляка «Лебедина зграя»): Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Одеса, 2003.

2004 р.

1. *Бияк Н.Я.* Особливості найменувань осіб в українській художній прозі та збереження їх функцій у німецькомовних перекладах: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Івано-Франківськ, 2004.

2. *Климчук О.В.* Літературно-художній антропонімікон П. Куліша: склад, джерела, функції: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Ужгород, 2004.

3. *Наумова Т.М.* Номінації особи у сатирично-гумористичних текстах Івана Франка та Володимира Самійленка: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – К., 2004.

4. *Петрова Н.Ф.* Літературно-художня антропонімія української драматургії ХІХ–ХХ ст.: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Ужгород, 2004.

5. *Співак С.М.* Власна назва в композиційно-смісловій структурі віршованих текстів американської поезії: комунікативно-когнітивний підхід: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – К., 2004.

2005 р.

1. *Мержвинський В.В.* Драматургія Лесі Українки: поетика власних назв: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – К., 2005.

2. *Романюк М.І.* Соціально зумовлені інновації в ономастиконі Закарпаття кін. ХХ – поч. ХХІ ст.: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Чернівці, 2005.

3. *Тупиця О.Ю.* Композиційна роль безеквівалентної лексики в поетичному тексті: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – К., 2005.

4. *Філатова О.В.* Структура і функції конотативної сфери поетонімів та досвід їхньої лексикографічної інтерпретації: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Донецьк, 2005.

2006 р.

1. *Качановська Т.О.* Поетика оніма у французьких сонетах ХІХ століття як перекладознавча проблема (на матеріалі

сонетів Ж. де Нерваля, Ш. Бодлера, С. Маларме та Ж.М. де Ередіа): Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – К., 2006.

2. *Кравченко Е.О.* Поетика онімів у романі Е.О. Набокова «Запрошення на страту»: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Дніпропетровськ, 2006.

3. *Литвин Л.В.* Ономастична система художньої прози (на матеріалі французьких романів ХІХ–ХХ століть): Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – К., 2006.

4. *Павлюк Н.В.* Власні назви міфологічного і біблійного походження та їх роль у поетонімогенезі: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Донецьк, 2006.

5. *Петренко О.Д.* Ономастика дитячих творів Роалда Дала: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Чернівці, 2006.

6. *Усова О.О.* Ономастикон художніх творів Миколи Хвильового: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Донецьк, 2006.

7. *Хлистуни І.В.* Власна назва в українській поезії ІІ пол. ХХ ст. (семантико-функціональний аспект): Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – К., 2006.

8. *Шестопалова Л.Д.* Специфіка антропонімів у химерній прозі (на матеріалі творчості В.Г. Дрозда): Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Одеса, 2006.

9. *Шотова-Ніколенко Т.В.* Онімний простір романів Ю.І. Яновського: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Одеса, 2006.

2012 р.

1. *Ткаченко Г.В.* Англomовні хрематони́ми як лінгвокогнітивні феномени картини світу: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Одеса, 2012.

2014 р.

1. *Пеліна О.В.* Особливості перекладу українських ідеонімів і прагматонімів англійською мовою: Автореферат дис. ... канд. філол. наук. – Одеса, 2014.

ІСТОРІЯ ОНОМАСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

М.І. Вакулич (Київ)

АНАТОЛІЙ ПАВЛОВИЧ НЕПОКУПНИЙ: ОБРІЇ ОНОМАСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

60–70 рр. минулого століття вважають «золотим періодом» для української ономастики. Це час першопрохідців у новому академічному науковому напрямі – назвознавстві, час великих планів, грандіозних задумів і самовідданої їх реалізації. Саме тоді формується плеяда мовознавців, які заклали фундамент і розвинули нові напрями української лінгвістики.

При відділі історії української мови Інституту мовознавства АН УРСР у 1960 р. було сформовано ономастичну групу, яку очолив К.К. Цілуйко. Зауважимо, що всі науковці, які працювали в цій групі – І.М. Железняк, А.П. Корепанова, Л.Т. Масенко, В.В. Німчук, О.С. Стрижак, – згодом стали видатними вченими і зробили вагомий внесок у розвиток вітчизняної ономастики. Не став винятком і Анатолій Павлович Непокупний (долучився до ономастів у 1961 р. [5, 243]), згодом доктор філологічних наук (1975 р.), професор (1991 р.), член-кореспондент АН УРСР (1988), іноземний член Академії наук Латвійської Республіки (2004 р.).

Зазвичай про А.П. Непокупного говорять як про унікального балтиста, славіста, фахівця з мовних контактів. І мало хто аналізує його ономастичну наукову спадщину. Коли ж заглиблюємось у численні публікації вченого, бачимо, що саме ономастика була науковою молодістю Анатолія Павловича, саме вона стала підґрунтям для становлення науковця як лінгвіста з енциклопедичними знаннями. І навіть зацікавлення А.П. Непокупного балтійськими мовами прийшло багато в чому через ономастику, і в майбутньому, коли вчений працював над іншими темами, він міцно тримався онімної «нитки».

«Ономастична ера» А.П. Непокупного почалася з вивчення топонімії. Науковець бере участь у великому про-

екті дослідження гідронімів України. Ще в 1958 р. на IV Міжнародному з'їзді славістів у Москві завдання створення загальнослов'янського ономастичного атласу було визнано одним із актуальних і невідкладних [3, 3]. Український сегмент цієї фундаментальної праці, за рішенням Української республіканської наради з питань ономастики (1959 р.), почали виконувати з гідронімної частини, про що свідчать публікації: «Гідронімичний атлас України. Проспект», «Словник гідронімів України», «Гідронімія України в міжмовних і міждіалектних зв'язках» [3; 16; 4].

А.П. Непокупний уже в кількох параграфах проспекту гідронімичного атласу декларує лінгвістичні принципи, керуватися якими буде все своє наукове життя. Це насамперед інтегральний підхід до вивчення оніма, що полягає в аналізі конкретної форми в контексті часу і простору, у її зіставленні з апелятивом та введенні в систему (пропонує для розгляду навіть триєдиний комплекс: апелятив – топонім – гідронім), у залученні для порівняння матеріалу з якомога більшої території. Науковець свідомий того, що «... слід ставити питання про розшуки в кореневих частинах гідронімів тих апелятивів, яких немає чи які не збереглися в сучасній українській мові та її діалектах...» [3, 17]. Обов'язковим для вченого є врахування історичного підходу та використання діалектного матеріалу. Важливим завданням А.П. Непокупний вважає виявлення загальної семантичної типології гідронімів і територій їх поширення.

У рецензії на «Літоўскія элементы ў беларускай анамастыцы» М.В. Бірилі та А.П. Ванагаса (1968 р.) А.П. Непокупний формулює методологічну настанову про наявність єдиного простору на південь від сучасних балтійських територій (нерозривного за сучасними адміністративними межами на білоруський і український), який містить на мовних і позамовних рівнях елементи балтійської спадщини. Лінгвіст констатує, що питома вага українського матеріалу, звісно, менша, порівняно з білоруським (відбувається поступове «затухання» хвиль балтійських ономастичних явищ). Але саме українські факти дають змогу «контролювати» білоруські мовні одиниці: «нагромадження прикладів на той чи інший формант у межах українського полісся могло б по-

ставити під сумнів відсутність цього форманта на півдні Білорусії» [1, 86].

Уже з ранніх праць помітне зацікавлення Анатолія Павловича поліською проблематикою, яку з огляду на питання слов'янського етногенезу особливо активно обговорювали вчені в 60–70 рр. ХХ ст. Полісся мовознавець уважав периферією балтійського онімного ареалу. Це територія, що зберегла архаїчні пласти онімної (і, звісно, апелятивної) лексики. Саме до басейнів Прип'яті і Західного Бугу була прикута увага науковця, коли він працював над «Словником гідронімів України». Південна – українська – частина Полісся цікавить А.П. Непокупного як площина консервування балтійських реліктів у середовищі діалектної української лексики.

Вивчаючи балтійський компонент, А.П. Непокупний особливу увагу приділяв етнонімії та антропонімії, що яскраво проявилось в його докторській монографії «Балто-північнослов'янські мовні зв'язки» (1976 р.). Науковий текст цієї праці містить два розділи, присвячені дослідженню відповідно західнобалтійської етнонімії і антропонімії та східнобалтійської етнонімії і антропонімії в північнослов'янських мовах. За словами мовознавця, «для дослідження мовлення етносів, які перестали існувати, власні назви нерідко є – з огляду на відсутність вибору – єдиним джерелом лінгвістичної інформації» [6, 91]. І насамперед, на думку А. П. Непокупного, це стосується мертвих ятвязької та пруської мов.

Студії з ятвягознавства у творчій спадщині Анатолія Павловича посідають окреме місце, оскільки вони об'єктивно мають вузьку – ономастичну – спрямованість: «майже весь «текст» (ятвязької мови – М. В.) заданий списком найменувань, що не сягають навіть семи десятків (етно-, антропо- і топоніми)» [6, 91]. Одній із статей А.П. Непокупного передуює епіграф – цитата італійського мовознавця Джуліано Бонфанте: «... Останній мовець пруської, корнської чи далматинської мов... навіть після смерті цього «останнього мовця», кожна з цих мов, хоча й мертва... продовжує жити сотнею кружних, прихованих і тонких способів у нині живих мовах» [7, 18]. Гадаємо, саме це відчуття незримості мовної таїни, наявності субстрату, мабуть, і вабило А.П. Не-

покупного в ятвязькій проблематиці. Звернувши увагу на численні польські і литовські дослідження ятвязької спадщини, учений намагався своїми працями доповнити поодинокі українські студії із цього питання. Територію, на якій гіпотетично могли проживати ятвяги, Анатолій Павлович окреслював досить широко – від Балтійського моря до верхів'їв Дністра. У своїх дослідженнях науковець відстежував відетнонімні форми ойконімів у Галичині (села *Ятвяги* у Львівській обл.) [7, 19]; дуже перспективними вважав пошуки ятвязьких мовних реліктів через зіставне вивчення топонімії та антропонімії на території Курземе (*villa Suden; Jedate, Claweke, Steineke*) [15, 163–164]; на матеріалі церковних книг XVII – XVIII ст. (Алітуського і Варенського р-нів Литви) відшукував антропонімії ятвязькі факти на схід від Німану (*Kiersnicki, Stabinski, Maldelowna, Mandejkowicz, Mirunowa, Szutras* та ін.) [8, 140–143]. У вивченні ятвязького онімікону лінгвіст часто спирався на Іпатіївський та Галицько-Волинський літописи, які зберегли унікальні фіксації антропонімів та ойконімів. Саме літописні оніми наштотують А.П. Непокупного на цікаве припущення про побутування в ятвязькій мові суфіксального поєднання *-av-itjo-*. Цей формант, на думку вченого, поєднує західних балтів зі східними слов'янами (де суфікс набув патронімічного значення) і є свідченням «спільних західнобалтійсько-праслов'янських мовних переживань» [14, 51]. Спостерігаючи в мовознавчих працях тенденцію ототожнювати різні географічні назви й особові імена на підставі близькості звучання, лінгвіст у своїх публікаціях пропагував більш докладне вивчення онімікону ятвягів і розглядав форми *Болдикишца* і *Ольдикишца*, *Коматъ* і *Скомондъ*, *Кутепов* і *Покіта* як різні назви різних об'єктів [11, 107]. Колеги вченого згадують, що наприкінці 80-х рр. він планував опублікувати всі свої дослідження з ятвягознавства окремою книгою, проте цю ідею так і не було реалізовано [17, 22].

У 1982 р. А.П. Непокупний очолив Українську ономастичну комісію при Відділенні літератури, мови й мистецтвознавства АН УРСР. У той період починається масштабна наукова робота над «Реєстром всього Війська Запорозького 1649 р.», результатом якої стали колективна монографія

«Міжетнічні зв'язки в українській антропонімії XVII ст.: «Реєстри всього Війська Запорозького 1649 р.» і мовно-територіальні контакти» (1989 р.), транслітерована публікація в 1995 р. самої пам'ятки, а також низка досліджень, оформлених у вигляді статей. Дещо раніше ми вже звертали увагу на місце «Реєстрів» у спадщині Непокупного-антропоніміста [2, 31–35]. Повертаючись до цієї теми, зауважимо, що робота вченого над текстом пам'ятки не припинялася тривалий час і після її видання – форзаці особистого примірника «Реєстрів» Анатолія Павловича були абсолютно заповнені виписками козацьких прізвищевих назв, онімними реконструкціями та іншими принагідними нотатками.

Виявляючи велику зацікавленість т. зв. «палеоономастиккою», науковець водночас жваво реагував на проблеми сьогодення. Згубною тенденцією XX ст. А.П. Непокупний уважав перейменування населених пунктів та переселення їхніх мешканців, що в багатьох випадках перервало ланцюжок функціонування традиційних українських топонімів. Тому особливого значення вчений надавав вивченню онімної пам'яті переселенців. На його думку, «це б у найефективніший спосіб сприяло підготовці топонімичного тезауруса України» [12, 83]. До невідкладних ономаст зараховував також дослідження українсько-іномовних взаємин у теоретичному і практичному аспектах, а також вироблення принципів і рекомендацій щодо передавання чужомовних онімів українською літературною мовою [12, 84].

Цікаво простежити розвиток певної наукової ідеї у творчій лабораторії вченого. У 2000 р. на міжнародній конференції пам'яті Е. Баньоніса в Москві А.П. Непокупний виголосив доповідь про пруські назви липового лісу в проекції на балтійські і слов'янські мови. Наступного року він опублікував у журналі «Baltistica» статтю «Сербско-литовская изоглосса *lipār* 'липняк' / *Lipār* - *Lieporas* и прусский ороним *Lepare*», у якій на основі апеллятивно-онімних матеріалів виокремив збірний суфікс *-or-* [13]. Цей же формант підтверджують і курсько-пруські приклади, які аналізує А.П. Непокупний: лит. (жем.) оз. *Bėržoras*, прус. *paucoran* Е б 'Плеяди'. Згодом дослідник виявив релікти балто-слов'янської назви *березняку* в хорватській мові – хорв. *Brezarić* [10].

Лексико-словотвірним зв'язкам балтів і південних слов'ян (а саме згаданому суфіксу збірності *-or-/arv-*, який учений реконструював передусім на основі онімних фактів) було присвячено ще чотири публікації (остання з'явилася у 2007 році). Отже, бачимо, що в згаданих публікаціях яскраво проявилось ареальне мислення лінгвіста щодо сепарування північнослов'янсько-балтійських паралелей (як уже згадувалося вище, цим паралелям було присвячено докторську дисертацію Анатолія Павловича) та південнослов'янсько-балтійських відповідників, на чому науковець незмінно наполягав із 1976 р. А ще А.П. Непокупний «не кидав думок на вітер»: піймавши ідею, вчений тривалий час усебічно аналізував її в численних публікаціях і виступах на наукових конференціях, прагнучи максимально поширити серед колег задля плідних дискусій.

Анатолій Павлович підтримував наукові і дружні контакти з великою кількістю як українських, так і закордонних науковців, серед яких, природно, були й видатні ономасти: А. Ванагас, В.Е. Сталтмане, О.В. Суперанська, Н.В. Подольська, Л.Т. Масенко, А.П. Корепанова, В.В. Німчук та ін. Свого часу А.П. Непокупний став відповідальним редактором колективної монографії російських колег «Теорія і методика ономастичних досліджень» [18]. Анатолій Павлович у своїх наукових працях часто вів діалог, заперечував чи ідейно відштовхувався від низки робіт, які, судячи з його публікацій, були в мовознавця настільними: «Die altpreussischen Personennamen» Р. Траутмана, «Die altpreussischen Ortsnamen» Г. Герулліса, багатотомник праць К. Буги та ін.

Останнім форумом, ідейним натхненником якого був Анатолій Павлович, стала наукова конференція «Литовская Метрика и Литовский Статут как источниковедческая база для славистики и балтистики» (Москва, 2006 р.). Темою доповіді вченого (з його власних слів) мала стати онімна лексика Литовської Метрики, а саме українські гідроніми на сторінках цього багатотомного джерела. На жаль, цей задум не здійснився, і конференцію було присвячено світлій пам'яті А.П. Непокупного.

Анатолій Павлович був перфекціоністом у житті й, особливо, у науці. Він завжди філігранно точно й обережно

підходив до мовних фактів, тонко відчував пластичність і гнучкість лексики, скрупульозно відстежував «перетікання» апелятивів в оніми і навпаки. Науковець своєрідно структурував текст, у чому проявлялися розвиток і динаміка думок, поступово занурюючи читача в проблему, завдяки чому той отримувал інформацію певними «порціями».

У Національній бібліотеці України ім. В.І. Вернадського створено колекцію А.П. Непокупного (у якій зібрано унікальні видання з особистої книгозбірні лінгвіста), а в Інституті архівознавства НБУВ сформовано архівний фонд ученого. Тож спільнота лінгвістів (і ономастів зокрема) має нагоду долучитися до «наукової майстерні» мовознавця, перейнявши якусь ідею з форзаців його книг чи чернеток.

Литовські колеги-діалектологи якось подарували Анатолієві Павловичу репродукції М.К. Чурльоніса з дарчим надписом «Нашому променистому». Гадаємо, у цій характеристиці А.П. Непокупного як науковця і людини вони не помилилися.

Література

1. Бірыла М.В., Ванагас А.П. Літоўскія элементы ў беларускай анамастыцы. – Мінск, 1968. – 100 с.
2. Вакуліч М.І. Антропонімічні дослідження А.П. Непокупного: пошуки балтійської спадщини // Мовознавство. – 2012. – № 2. – С. 31–35.
3. Гідронімічний атлас України. Проспект. – К, 1967. – 50 с.
4. Гідронімія України в її міжмовних і міждіалектних зв'язках / відп. ред. О. С. Стрижак. – К., 1981. – 262 с.
5. Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України. 1930–2005. Матеріали до історії. – К., 2005. – 565 с.
6. Непокупний А.П. Балто-севернославянские языковые связи. – К., 1976. – 228 с.
7. Непокупний А.П. З мовної спадщини ятвягів // Мовознавство. – 1971. – №6. – С. 18–25.
8. Непокупний А.П. К поискам языковых следов ятвягов к востоку от Немана // Этнографические и лингвистические

аспекты этнической истории балтских народов. – Рига, 1980. – С. 137–145.

9. Непокупний А.П. Куршско-прусский суффикс собирательности -or-: лит. (жем.) оз. Bėržoras и прус. raucoran E 6 'Плеяды' // Jono Kazlauskio diena: istorinės gramatikos dalykai. Tarptautinės konferencijos programa ir tezės, Vilnius, 2002 m. spalio 25 d. – P. 23–25.

10. Непокупний А.П. Куршско-сербохорватские ономастические реликты балто-славянского названия березняка: лит. (жем.) оз. Bėržoras – хорв. Brezarić // Kazimiero Jauniaus 155-osiomis gimimo metinėms konferencijos pranešimų tezės. – Vilnius – Kvėdarna, 2003. – P. 46–47.

11. Непокупний А.П. Лингвистические свидетельства об исторической и доисторической географии ятвягов // Проблемы этногенеза и этнической истории балтов. – Вильнюс, 1981. – С. 106–109.

12. Непокупний А.П. Невідкладні завдання української ономастики // Шоста республіканська ономастична конференція (4–6 грудня 1990 р.): Тези доп. і повід. Ч. II: Описова та прикладна ономастика. – О., 1990. – С. 82–84.

13. Непокупний А.П. Сербско-литовская изоглосса липпяр 'липняк' / Липпяр - Lieporas и прусский ороним Leparė // Baltistica. – 2001. – Т. 35. – № 1. – С. 91–101.

14. Непокупний А.П. Суффиксальное сочетание -av-ītjo- в западнобалтийских языках // Baltistica. – 1987. – Т. XXIII (1). – С. 45–51.

15. Непокупний А.П. Ятвяги и Латвия // IV Всесоюзная конференция балтистов (23–25 сентября 1980 г.): Тезисы докл. – Рига, 1980. – С. 163–164.

16. Словник гідронімів України / Голова редкол. К.К. Цілуйко. – К., 1979. – 781 с. + 1 арк. карт.

17. Тараненко А.Л. А.П. Непокупний – дослідник пруської мови // Мовознавство. – 2012. – № 2. – С. 20–26.

18. Теория и методика ономастических исследований / Отв. ред. А.П. Непокупный. – М., 1986. – 256 с.

Г.П. Лукаш (Вінниця)

ЄВГЕН СТЕПАНОВИЧ ОТІН – СПОДВИЖНИК НАУКИ
ПРО ВЛАСНІ НАЗВИ

Умирають майстри, залишаючи спогад, як рану...

Ліна Костенко

Євгена Степановича, з його розповідей, ще зі студентської лави вабила наука. Уже на другому курсі філологічного факультету Дніпропетровського державного університету він долучився до роботи студентського наукового гуртка і виступив на одному з його засідань із доповіддю. А на п'ятому курсі опублікував першу наукову статтю. З-поміж ранніх його наукових зацікавлень – порівняльно-історичний словотвір. Проте невдовзі Є.С. Отін захопився топонімікою. Поштовхом до нового інтересу, як згадував учений, стало ознайомлення «із книгою, присвяченою аналізу гідронімів верхнього Подніпров'я, яку написали Олег Миколайович Трубачов і Володимир Миколайович Топоров» (див.: Топоров В.Н., Трубачев О.Н. Лингвистический анализ гидронимов Верхнего Поднепровья. – М., 1962). «Мене буквально зачепила назва річки Кальміус, і я захотів розгадати цю лінгвістичну загадку», – розповідав він. Гідроніми зацікавили його відразу і назавжди. «Мені здається, що сама його людська сутність збігається з природою референта цих онімів – рікою», – так відгукується про Є.С. Отіна одна з його колег по кафедрі. Мабуть, так воно і є: асоціація з могутньою, стрімкою рікою дуже вдала щодо постаті Вчителя.

У 1960 р., як відлуння перших студентських дослідницьких захоплень, з'явилася публікація Є.С. Отіна «Из истории частиц», де йшлося про походження двох часток – *дескати* и *мол*. А в 1965 р. – перша ономастична стаття Євгена Степановича – «Историческая гидронимия Северного Приазовья». У ній викладено нову гіпотезу походження гідроніма *Кальміус* і проаналізовано етимологію інших назв. Цю розвідку було виголошено як доповідь на III Республіканській ономастичній (гідронімічній) конференції в Києві. Вона

відразу ж здобула високу оцінку К.К. Цілуйка (тоді заступник директора Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні АН УРСР), який згодом став організатором ономастичних досліджень в Україні. А завідувач кафедри загального мовознавства і класичної філології Київського університету імені Тараса Шевченка А.О. Білецький, який пізніше став одним із офіційних опонентів докторської дисертації Є.С. Отіна, сказав, що давно не чув такої глибокої, змістовної доповіді з етимології. Євген Степанович дуже цим пишався, згадуючи ті часи.

У 1974 р. на засіданні спеціалізованої вченої ради при Відділенні суспільних наук Академії наук УРСР Є.С. Отін захистив докторську дисертацію з гідронімії Південно-Східної України. Академік М.І. Толстой після захисту написав Євгенові Степановичу: «Я давно уважно стежив за Вашими роботами, завжди цінував їх і зараз радий тому, що вони набули цілісної форми у вигляді дисертації. Добре було б перетворити її в книгу. Ваша праця заповнює ще одну “порожню” клітинку на стику слов'яно-іранському, клітинку важливу для визначення слов'янської прабатьківщини і взаємин слов'ян з їхніми індоевропейськими сусідами. Ваша праця входить в один ряд із працями Шмілауера, Безлая, Фасмера, Топорова, Трубачова, польських ономастів. Вітаю Вас від щирого серця із чудовою роботою». Після виходу з друку монографії «Гідроніми Східної України» (Київ-Донецьк, 1977), укладеної на матеріалі захищеної докторської дисертації, на адресу Є.С. Отіна надійшло багато позитивних відгуків. Він показував якимось новорічну листівку від академіка Д.С. Лихачова, який написав: «Дякую Вам, дорогий Євгене Степановичу, за «Гідроніми». Дуже корисна книга. Бажаю нових успіхів. Ваш Д. Лихачов».

У Донецькому університеті, де працював Є.С. Отін, завдяки його ентузіазму запроваджено студентську топонімічну практику. Водночас ономастика посідає особливе місце в темах публікацій донецьких учених. Так зароджується Донецька ономастична школа.

Про результати досліджень Євген Степанович доповідає на засіданнях Української ономастичної комісії, публікує на сторінках бюлетеня «Повідомлення Української ономас-

тичної комісії» низку своїх матеріалів: «К етимології названий некоторых рек «анимального» происхождения» [1], «Про роботу ономастичної групи на кафедрі загального і слов'янського мовознавства Донецького університету» [2], «Хроніка (про топонімічну роботу в Донецькому державному університеті)» [3].

Про цей період захоплення новою наукою – ономастикою – згадував один із давніх друзів Євгена Степановича Юрій Олександрович Карпенко: «Перед здивованими і зачарованими дослідниками онімія розкривала все нові й нові свої таємниці, а їхня історична глибина та різноаспектність її величезна значущість спонукали до роботи».

У 1997 р. вийшли «Вибрані праці» Є.С. Отіна. Вони вміщували статті та розділи монографій із 1969 до 1996 рр. Серед них – дослідження з теоретичної ономастики, топонімії, антропонімії української та російської мов [4]. Це видання засвідчує широкий лінгвістичний світогляд мовознавця. Кожна стаття – наче кришталева краплина мудрості, у якій відбивається весь світ. Чомусь згадалася математична графіка нідерландського художника Мауріца Корнеліса Ешера. Цей митець майстерно передавав пластичні параметри тривимірних об'єктів, які впливають із двовимірних фігур; ідею виходу за межі, переплітання двох просторів. Так і в Євгена Степановича органічно поєднувалися етимологія та ономастика, вихід за межі наукового жанру в простори етимологічного нарису навіть у такому унікальному словнику, як «Гідронімія Дону». Скаржився, що не може себе стримати, все одно поринає у, здавалося б, сторонні описи. Про це промовисто свідчать назви його статей: «Что такое *антимони* и зачем их разводили?», «*Меленколия*, которая болезнь называетца *хипохондрия*» та ін.

Євген Степанович чудово володів українською та російською мовами, знав польську і болгарську, вільно читав і перекладав тексти, написані іншими слов'янськими мовами, знав грецьку та латинську, любив старослов'янську мову. Щоб довести, що викладати її можна не як мертву мову, він міг жартома скласти нею гумористичні тексти, показуючи на практиці, як звучать різні граматичні форми у фривольному жанрі.

У своїх ранніх роботах Є.С. Отін віртуозно користується матеріалом із різних мов. Його стаття 1969 р. «До етимології слова *товариш*» зі згаданих «Вибраних праць» містить детальний аналіз звукової кореляції субституційних відповідностей *śc // śc'* як переконливого фонетичного критерію появи слов'янського кінцевого шиплячого *ш* у тюркському запозиченні [4, 63–69].

Глибокий аналіз тюркських мовних впливів подано в статті «Відбиття українсько-російських і українсько-тюркських контактів в «Реестрах» Війська Запорозького 1649 р.» [4, 361–380] (до речі, з посиланнями на 75 джерел!). Тонке відчуття вияву відмінностей різних мов в антропонімах виявляється, наприклад, у такому зауваженні: «У прізвиськах цих козаків знайшло відбиття тюркське слово *šamar* (запозичене з перської), яке має значення 'в'ючне сідло', 'перекидний мішок для нав'ючування коня', 'таз, блюдо, глечик'. Як оро- і гідрографічний термін ця форма трапляється в топонімії Росії та України, а також Балтії. Водночас російське прізвисько *Самарін*, на думку Баскакова, співвідноситься з російським діалектним словом *самара* 'довгополий одяг'. ... для української антропонімії воно взагалі малоімовірно» [4, 373].

Варто відзначити ще й такий клас онімів, до яких ніхто, крім Євгена Степановича, не звертався. Це назви вугільних пластів – *стратоніми* (від лат. *stratum* 'настил') [4, 339–353]. Учений відносить їх до «інтер'єрної» (підземної) сфери топонімії Донбасу (статтю, присвячену цій темі, було надруковано в 1976 р.). Як і в усьому, він ретельно підходить до вивчення стратонімів, попередньо ознайомившись зі спеціальною літературою з геології, гідрології, гірничої термінології. Одразу відзначивши деяку непорядкованість термінів у номенклатурі вугільних відкладень, дослідник тут же пропонує свій термін для уникнення двозначності – *таутонім*, яким пропонує позначати елемент ряду стратонімів, пов'язаних спільністю реалії – вугільними пластами. І наостанок, перед висновками, – щедрий жест справді великого вченого, який відкриває обрії нової галузі науки для майбутніх дослідників: «Завершують нашу класифікацію назв вугільних пластів Донбасу імена неясного походження. Їх

чимало, і майбутнім дослідникам стратонімії Донецького басейну ще багато належить зробити для визначення ономазіологічних витоків таких назв, як *Атаман* (пласти $1_5, 1_6, 1_7$), *Бераль* (k_3), *Валюга* (n_1), *Веснянка* (1_7), *Вожишка* (k_5), *Гадючка* (1_6), *Кандибирка* (m_4, m_4^0), *Сорока* (k_8), *Сорочиха* (n_1), *Султан* (n_5)» [4, 350]. У цьому весь Євген Степанович: відкрив нову тему, зацікавив – і показав дорогу для учнів.

Збірник «Вибраних праць» засвідчив інтерес Є.С. Отіна до ще однієї сфери вивчення власних назв, досі майже не освоєної, – функціонування онімної лексики в живому мовленні. У статтях «Вторинна топонімізація конотативних географічних назв» [4, 219–234], «Развитие коннотонимии русского языка и его отражение в словаре коннотонимов» [4, 279–285] він аналізує різні аспекти семантики власних назв, які, на відміну від «денотативних топонімів й антропоімів», мали додаткові змістові нашарування. Завдяки вторинності вони «не потребують етимологізації (етимон має тільки назва з первинною мотивованістю)» [4, 219]. Описуючи географічні назви Чернігівсько-Сумського Полісся, які у своєму початковому вигляді сформувалися на іншій території, в іншому мовному середовищі (*Абіссинія, Гомель, Єгипет, Корея, Литва, Москва, Соловки, Сиваш* та ін.), учений характеризує їх як конотативні топоніми, що зазнали вторинної топонімізації. Особливість їх вивчення полягає в тому, що ці назви можна досліджувати тільки в ономазіологічному аспекті, встановивши їхню етіологію, мотиви вторинного використання в новому топонімному оточенні. Про такі оніми із вторинними емоційно-експресивними й змістовими нашаруваннями Є.С. Отін ще в 1978 р. опублікував статтю «Конотативна ономастична лексика», наголосивши на необхідності розмежування метафоризації та апліятивації. Учений запропонував різновид власних назв, які, на відміну від «денотативних топонімів й антропоімів», мали додаткові змістові нашарування, називати конотативними власними іменами. У низці інших праць (близько 30) Є.С. Отін продовжив розвивати свою теорію конотативної онімії, готуючи підґрунтя для онімографічної інтерпретації здобутих результатів.

У 2004 році виходить друком авторський «Словарь кон-

нотативных собственных имен», який називають унікальним зразком онімного словника: у ньому відбито і функціонально-семантичні особливості вторинної номінації, й історико-культурні передумови цього процесу; докладно описано і значеннєвий, і експресивно-стилістичний потенціал конотативного оніма [5]. «Самі словникові статті читаємо як захопливі історії про імена. Блискучі, зокрема, пояснення онімів *Васюки* та *Уотергейт, Наполеон і Пушкін* (список можна продовжувати довго)», – відгукується М.Е. Рут. Рецензій на словник було досить багато. Їх, зокрема, підготували Ю.О. Карпенко, А.М. Мезенко, Л.О. Ставицька, В.В. Шаповал, В.М. Шаклеїн, А. Бранднер, В.І. Кононенко. Євген Степанович щиро радів із цього приводу, деякі рецензії зачитував уголос, відшуковуючи в них раціональні зерна зауважень, суперечливі твердження, розмірковував над ними. Словник витримав ще два перевидання: у 2006 і 2010 рр. В.М. Мокієнко відзначав: «Увага Є.С. Отіна до різних конотацій власної назви, до її літературних, публіцистичних і фольклорних переосмислень, до її функціонування в живій мові (зокрема, й у жаргоні) і народних говорах дало змогу кожному великому словникову статтю зробити самостійним ономастичним нарисом, запропонувати читачеві цінну довідку про російські особові імена, прізвища, назви місцевостей, історичних подій і т. ін. При цьому постійно відстежуємо семантичні зрушення, що приводять до корінної перебудови значеннєвих і функціональних зв'язків власної назви».

Захоплений магією «перевтілених імен», Євген Степанович міг із гумором розповісти, чим *Казанова* відрізняється від *Дон Жуана*, а себе в цій класифікації жартома відносив до *Селадонів*.

Розгадавши «лінгвістичну загадку» – походження назви головної річки Донеччини *Кальміус*, Є.С. Отін зацікавився топонімією Надазов'я. Її етимологія потребувала нових знань – вивчення діалектів і говірок жителів цього регіону. Надазовські греки неоднорідні з мовного погляду: одні з них говорять румейською мовою (близькою до північних діалектів новогрецької мови), інші – урумською, яка входить у тюркську групу мов. Незважаючи на мовні відмінності, ру-

меїв та урумів об'єднує своєрідне почуття етнічної та культурної спільності, належності до грецького етносу. І Євген Степанович стає не тільки найкращим знавцем цих відмінностей, але й удається до вивчення кипчацько-половецьких мов кримського ареалу. Це допомогло йому в історико-етимологічному описі зібраного топонімного матеріалу, на основі якого було видано словник «Топонімія приазовських греків», що також мав кілька перевидань.

Євген Степанович поспішав жити й упродовж останніх років працював дуже інтенсивно. Про це свідчить його доробок того часу: 2011 і 2012 рр. – «Гидронимия Дона» – велика монографія у двох томах [7; 8]; 2012 р. – «Гидронимия Северного Приазовья» [8]; 2013 р. – невеликий, але, як і всі роботи Є.С. Отіна, унікальний «Сборник упражнений к спецкурсу по ономастике» [9]; 2013–2014 рр. – «Топонимия Донетчины» і «Происхождение географических названий Донбасса» [10; 11] та деякі ін.

Ось так, день за днем, пройшло життя великого філолога-працелюба, сподвижника ономастичної науки, ерудита, інтелігента, доброї і чуйної людини, Мого Вчителя...

Література

1. Отин Е.С. К этимологии названий некоторых рек «анимального» происхождения // Повідомлення Української ономастичної комісії / Відп. ред. К.К. Цілуйко. – К., 1967. – Вип. 2. – С. 13–27.
2. Отин Е.С. О работе ономастической группы на кафедре общего и славянского языкознания Донецкого университета // Повідомлення Української ономастичної комісії / Відп. ред. К.К. Цілуйко. – К., 1967. – Вип. 3. – С. 46–49.
3. Отин Е.С. Хроніка (про топонімічну роботу в Донецькому державному університеті) // Повідомлення Української ономастичної комісії / Відп. ред. К.К. Цілуйко. – К., 1968. – Вип. 6. – С. 57–58.
4. Отин Е.С. Избранные работы. – Донецк: ~~Донетчина~~, 1997. – 470 с.

5. Отин Е.С. Словарь коннотативных собственных имен. – Донецк, 2004. – 412 с.
6. Отин Е.С. Гидронимия Дона: монография в 2-х т.: Т. 1: Верхний и Средний Дон. – Донецк, 2011. – 576 с.
7. Отин Е.С. Гидронимия Дона: монография в 2-х т.: Т. 2: Нижний Дон. – Донецк, 2012. – 792 с.
8. Отин Е.С. Гидронимия Северного Приазовья. – Донецк, 2012. – 180 с.
9. Отин Е.С. Сборник упражнений к спецкурсу по ономастике. – Донецк, 2013. – 54 с.
10. Отин Е.С. Топонимия Донетчины. – Донецк, 2013. – 118 с.
11. Отин Е.С. Происхождение географических названий Донбасса. – Донецк, 2014. – 200 с.

РЕЦЕНЗІЇ

С.О. Вербич (Київ)

НОВА ПРАЦЯ ПРО ОЙКОНІМІЮ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ

(рецензія на книгу Бучко Д., Котович В. Походження назв населених пунктів Тернопільщини. – Дрогобич: Півсвіт, 2017. – 316 с.)

Історія становлення й етимологія назв поселень різних регіонів України цікавила й цікавить як українських, так і зарубіжних дослідників-ономастів. Згадаймо студії Я. Рудницького, С. Грабця, З. Штібера про власні географічні назви, зокрема ойконіми, Бойківщини, Гуцульщини, Лемківщини відповідно [20; 42; 48], Д.Г. Бучка – про ойконімію Покуття [2], М.Л. Худаша – про ойконімію Прикарпаття і Закарпаття [30; 31; 32; 33], Я.О. Пури – про ойконімію Ровенщини [17], М.М. Габорака і В.О. Яція – про ойконімію Івано-Франківщини [4; 39], М.М. Торчинського і Н.М. Торчинської – про ойконімію Хмельниччини [27], В.П. Шульгача – про ойконімію Волині [35], А. Чаплі – про ойконімію історичної Львівської землі [41], Я. Залеського та Е. Клісевича – про ойконімію Тернопільщини [43; 49] та ін. Це свідчить про неослабний інтерес мовознавців до тієї мовної і позамовної інформації, яку зберігають твірні основи назв поселень.

Як відомо, структурно-семантичний та етимологічний аналіз ойконімів передбачає визначення словотвірної моделі, з'ясування мотивації семантики твірної основи конкретної назви не на основі її сучасної форми, яка могла зазнати змін із плином часу, а на базі історичної, найраніше зафіксованої в писемних джерелах словоформи. Це означає, що пояснення тієї чи тієї назви населеного пункту передбачає ще й аналіз її історичних форм, на підставі якого можна встановити первісний ойконім. Саме тому дослідники, перш ніж перейти до визначення дериваційного типу й етимона певного ойконіма, вивчають його словоформи в різних історичних джерелах.

Пропонована праця про ойконімію Тернопільщини, яку підготував Д.Г. Бучко (упорядкування, передмова – В.В. Котович), побудована саме на історично-лінгвістичних засадах. Про це свідчить передусім структура словникової статті, у якій спочатку подано історичні фіксації про кожен ойконім – від найдавніших часів до 1947 р. (найповніший довідник із адміністративно-територіального устрою України, у якому, крім сіл, указано ще й хутори), у разі зміни назви – до 1967 чи 1987 рр. Це дало змогу авторові простежити становлення майже кожної назви поселення від першої (доступної для нього) писемної згадки до сьогодення. Більшість словникових статей розкриває максимально повну історичну й лінгвістичну інформацію про конкретний ойконім нинішньої Тернопільської області України: історичні відомості; пояснення словотвірної структури назви (спосіб деривації та словотвірні засоби); встановлення твірної основи й часто окреслення її зв'язку з мотивувальним апаратом чи онімом. Проте в деяких випадках бракує саме історичних словоформ, пор., наприклад, назви *Монастириха*, *Рудки* (Гусятинського р-ну) – відомості лише за 1947 р., *Світле* (Монастириського р-ну), яке до 1967 р. мало назву *Вадова*. Не завжди враховано й первісну писемну фіксацію назви, що, відповідно, зумовило неправильне її тлумачення, наприклад: ойконім *Буданів* (Теребовлянського р-ну; див. далі). Подекуди в поясненні ойконімів трапляються ремарки «Утворення назви неясне», як-от *Людвище* та ін. (див. далі). Однак докладніший етимологічний аналіз цих ойконімів дає підстави все-таки встановити їхні твірні основи. Із цього приводу пропонуємо деякі свої міркування щодо пояснення конкретних ойконімів Тернопільщини.

Назву с. *Буданів* (Теребовлянського р-ну) автор виводить від антропоніма *Будан*, оформленого суфіксом *-ів* (С. 49). Формально таке пояснення не викликає заперечень. Однак первісна форма цього ойконіма – *Будзанів*, на що, власне, вказують його фіксації в історичних джерелах: 1522 р. – *Budzanów* [50, VII/2, 70], 1564 р. – *Bodzanow* (*Budzanów* [50, VII/1, 99]), 1649 р. – *Budzanow* [8, IV, 285]. Отже, *Буданів* < *Будзанів* – утворення з присвійним суфіксом *-ів* (< *-ов*) від особової назви *Будзан* [31, 48].

Ойконім *Бучач* (райцентр) потрактовано як дериват із архаїчним індивідуально-присвійним суфіксом *-jъ від особової назви *Бучакъ* (С. 52). Цей ойконім дуже давній – відомий із XII ст. [5, 126] і залишився незмінним із того часу. Якщо форма назви *Бучач* етимологічна, тобто первісна, то версія про її відантропонімне походження малоїмовірна. Від антропоніма *Бучак* утворився б ойконім **Бучаків* (-ова, -ове), адже від особових імен із суфіксом -к- у період функціонування посесивного суфікса *-jъ творилися ойконіми на -ів- (< -ов-) (див.: [35, 169] із посиланням на Р. Мароєвича). Отже, *Бучач* – лексико-семантичний дериват від апелятива **бучач* < *бучати* ‘шуміти, вирувати’ (пор. споріднене *бучало* ‘глибока яма’ [11, 31]) + суфікс -ач: *‘шум води’. Відновлена семантика зумовлена, імовірно, тим, що поселення розташоване у вузькій долині на берегах р. Стрипи [9, 174–175], тобто в місцевості, де шумить Стрипа. Цілком можливо, що *Бучач* – це результат деформації первісної назви *Бучачев*, пор. згадку 1498 р. – *Бучачев град* [21, 33]. У такому разі *Бучач* < *Бучачев* – утворення з присвійним суфіксом -ев- від антропоніма **Бучач*.

Ойконім *Глушка* (Заліщицького р-ну) відомий із 1661 р. у формі *Hluszcz* (С. 77), що дає підстави вважати сучасну назву *Глушка* вторинною. Пояснення ойконіма *Глуше* (*Глушче*) як утворення з індивідуально-присвійним суфіксом *-jъ від особової назви *Глушко* (С. 77) сумнівне, оскільки від цього антропоніма закономірною похідною формою була б *Глушків* (див. вище зауваження щодо посесивних дериватів від імен із суфіксом -к-), пор. назви нп *Глушків* на Івано-Франківщині, Сумщині й Харківщині [29, 726]. Назва *Глушче* < антропоніма *Глушець* (пор. пол. відповідник *Głuszc* [46, I, 242]) + індивідуально-присвійний суфікс *-jъ. У цьому ж контексті треба пояснювати й назву с. *Гнильче* (Підгаєцького р-ну) < *Гнилець* (пор. хорв. відповідник *Gnjilac* [44, 192]) + індивідуально-присвійний суфікс *-jъ (в інтерпретації В.Д. Котович і Д.Г. Бучка – від антропоніма *Гнилка* або *Гнилко* + суфікс *-j-е; С. 78).

Назву с. *Дибще* (Козівського р-ну) витлумачено як утворення від антропоніма *Дибко* за допомогою архаїчного суфікса *-j-е, а варіант *Дубще* – від *Дубко* + *-j-е. У праці

«Słownik geograficzny...» ойконім *Дибще* засвідчений у формах *Dubszcze*, *Dubrszcz* [47, II, 206], що вказує на еволюцію *Dubszcze* з *Dubrszcz* (спрощення -brszcz- > -bszcz-). *Dubrszcz* < *Dubryszcze*, що підтверджує фіксація XVI ст. – *Dubryszcze* [41, 67]. *Дубрище* < **дубрище* – дериват із локативним суфіксом -ище від архаїчного *дубр* ‘дубовий гай, діброва; дуб’ < пл. **dqbrъ* [38, 5, 95].

Ойконім *Збриж* (Борщівського р-ну) Д.Г. Бучко вважає утворенням із архаїчним суфіксом *-jъ від гіпотетичного антропоніма **Збрид* (С. 118). На нашу думку, це топографічна назва, мотивована географічним апелятивом *збриж* *‘вигин, кривизна рельєфу’, пор. формальний відповідник укр. *збриж* ‘складка’ [34, 2, 90], споріднене діал. (поліськ.) *збрїжувать* ‘робити складки на чому-небудь (про одяг, тканину)’ [13, 82].

Назву с. *Коршилів* (Зборівського р-ну) пояснено як посесив на -ів від особової назви *Коршило* (С. 144–145). Найраніша письмова фіксація цієї назви – *Korzelow* (1606 р.; С. 144). Звукосполука -rz- у структурі ойконіма вказує на його польський (або полонізований) характер, пор. відповідний антропонім у Польщі без пом’якшеного r’ *Koryło* [46, I, 441]. Отже, ойконім *Коршилів* < пол. *Korzelow*.

В основі ойконіма *Лідихів* (Кременецького р-ну) автор убачає антропонім **Лідих* (С. 165), що малоїмовірно з огляду на первісну форму цієї назви – *Ледухів*, пор. історичні фіксації: 1457 р. – сь *Ледухова* [26, 2, 560], 1545 р. – з *Leduchowa* [47, VI, 94], 1652 р. – в селі *Ледухове* [16, 702]. Отже, сучасний ойконім *Лідихів* – це видозмінена (фонетично) форма від *Ледухів* – дериват із присвійним суфіксом -ів (< -ов) від антропоніма *Ледух*, на реальність якого вказують споріднені назви нп *Ледуховка* в колишньому Старокостянтинівському пов., *Leduchów* у колишньому Володимир-Волинському пов. Волинської губ. [45, V, 91].

Ойконім *Людвища* Д.Г. Бучко вважає zdeформованою формою незбереженої назви, мотивованої ім’ям *Людвіг* (С. 170–171). Ця назва відома з першої пол. XVI ст. З того часу й до сьогодні вона формально не змінилася: 1545 р. – з *Людвищъ* [14, 195], 1583 р. – з *Ludwyszcz* [50, VIII, 141], 1885 р. – *Людвище* [3, 220]. На нашу думку, ойконім *Люд-*

вище – це лексико-семантичне утворення від апелятива *людвище < *людва < люди так як укр. дітв́а ‘дітвора’ < псл. *dětva [38, 5, 16].

Ойконім *Олеша* (Монастирського р-ну), на думку Д.Г. Бучка, походить від антропоніма *Олеш*, оформленого суфіксом *-j-е (С. 202). Таке пояснення непереконливе. Первісна форма цього ойконіма – *Олешъ* (пор. фіксацію 1427 р. – *Oliesche* [31, 272]) < *ольшьє (< ольха + суфікс збірності -ьje) ‘зарості вільхи’, пор. споріднене укр. *олешина* ‘т. с.’ [7, I, 567].

Назву с. *Передмірка* (Лановецького р-ну) витлумачено як неясну. Д.Г. Бучко припускає ймовірність її походження від назви місцевості *Перемірка* (С. 210). Найраніша згадка про цю назву датована 1463 р.: *Передмир* [40, I, 55]. На цій підставі О.А. Купчинський трактує її як посесив на *-jъ від антропоніма **Передмиръ* [12, 121].

Ойконім *Ридодуби* (Чортківського р-ну) схарактеризовано як неясне утворення (С. 233). В.П. Шульгач переконливо обґрунтував його еволюцію з псл. *rědodǫbъjъ (< *rědъjъ ‘рідкий’ + *dǫbъ [36, 252]), що позначав *‘місцевість, де ростуть поодинокі дуби’. Пор. ще споріднену назву урочища *Рідкодуби* (*Ридкодубъ* у колишньому Кременецькому пов. [25, 1050]).

Назву *Торське* (Заліщицького р-ну) пояснено як утворення із суфіксом -ськ-е від антропоніма *Торко* (С. 269). Аналогічну дериваційну модель для цього ойконіма раніше обстоював М.Л. Худаш [32, 349]. Таке тлумачення вразливе зі словотвірно-структурних міркувань, оскільки від антропоніма *Торко* постав би ойконім *Торків* (-ова, -ове), а не *Торське*. На нашу думку, *Торське* – дериват із релятивним суфіксом -ськ- від суміжного топоніма **Тор* або **Торки* (пор., наприклад, ойконім *Торки* на Львівщині [28, 1027]) ~ *тор* ‘колія’ [6, 5, 602].

Ойконім *Увисла* (Гусятинського р-ну) віднесено до назв із неясною етимологією (С. 273). Назва *Увисла* відома з другої пол. XV ст.: *Wisla / Uwisla*, 1616, 1627 р. – *Uwisle* [18, 374], 1785–1788 рр. – *Uwisla* [10, 311]. В основі цього ойконіма вбачаємо дієприкметник **увислий* ‘такий, що провисає, прогинається’ < *увиснути* (пор. субстантив *увисло* ‘частина

основи, що провисає через слабке натягнення’ [23, 559]) < *увисати*, пор. буков. *увисати* ‘провисати, прогинатися’ [23, 559]. Можливо, на таку номінацію поселення вплинула топографія суміжної місцевості: село розташоване на березі р. Тайна [26, 2, 126].

Назва с. *Уривта* (Козівського р-ну), за словами Д.Г. Бучка, неясна за походженням (С. 275). Аналіз структури цієї назви дає підстави пояснювати її в колі споріднених утворень, як-от укр. *ривта* ‘ривина, водойма’, рос. *ривта* ‘рив, ривчак, канава від дощу, водомий, водорий’, пол. *rytwina* ‘дернина’ [6, 5, 82] < псл. **rytva* [1, 17], пор. ще рос. гідронім *Зарывта* в бас. Оки [24, 67]. Отже, *Уривта* < **уривта* < *урити* ‘зарити’ [22, 4, 351].

Як етимологічно неясні потрактовано також назви *Шумбар* (Шумського р-ну) і *Шунарка* (Борщівського р-ну) (С. 295, 296). Щодо першої з них можливі, на нашу думку, дві етимологічні версії:

1. В основі назви – антропонім *Шумбар* (пор. пол. патронім *Szumbarowicz* [46, II, 394]) < **Сумбар* < **Субар* (із розщепленням носового голосного) – фонетичний варіант до **Субор* (стосовно варіювання *o / a* в **Субар* / **Субор* пор. формально подібні особові назви *Субоч* і *Субач* [37, 123]) < псл. **Sqborъ* [37, 123]. У такому разі *Шумбар* – фонетично вторинна форма від **Сумбар* < **Субор* – дериват з індивідуально-присвійним суфіксом *-jъ від антропоніма **Суборъ*, на реальність функціонування якого вказує пол. особова назва *Schamborius* [37, 123].

2. Результат трансонімізації відповідного мікротопоніма, вторинного щодо **Сумбар*, мотивованого псл. **sqbarъ* – дериват із префіксом *sq- від основи **barъ* (пор. укр. діал. *бар* ‘мокре місце між горбами’, ‘глибокий урвистий яр’ [15, 215]). Стосовно схожої дериваційної моделі пор. укр. *субір*, *сугорб*, *сунісок*.

Щодо ойконіма *Шунарка*, то М.Л. Худаш припускав його вторинність до **Чунарка*, утвореного від аналогічного антропоніма [33, 268]. Проте від цього антропоніма закономірним був би посесив **Чунарчин*. На нашу думку, *Шунарка* < **Шонарка* (у < о під впливом наступного губного *n*) – утворення із суфіксом -к-а від імовірного **Шонарі* – форма мн.

від особової назви *Шопар / Шопара*, пор. відповідне ст.-пол. ім'я *Szopara* (1567 р. [46, II, 548]).

Література. Джерела

1. Богоедова Т.Н. Славянские гидронимы с основой **reu-* / **rou-* / **ru-* // Актуальные вопросы славянской ономастики: М-лы III Междунар. научн. конф. (6–7 октября 2006 года). – Гомель, 2006. – С. 12–24.
2. Бучко Д.Г. Походження назв населених пунктів Покуття. – Львів, 1990. – 143 с.
3. Волости и важнейшие селения европейской России. По данным обследования, проведенного статистическими учреждениями Министерства Внутренних Дел, по поручению Статистического Совета. Вып. III. Губернии Малороссийские и Юго-Западные. – СПб., 1885. – 349 с.
4. Габорак М. Назви населених пунктів Івано-Франківщини. Етимологічний словник-довідник. – Івано-Франківськ, 2014. – 404 с.
5. Ельгорт Б., Нечай С., Приходько М. Тернопільщина. Путівник. – Львів, 1968. – 190 с.
6. Етимологічний словник української мови: У 7 т. / За ред. О.С. Мельничука. – К., 1982–2012. – Т. 1–6.
7. Желеховський Є., Недільський С. Малорусько-німецький словар. – Львів, 1886. – Т. I–II.
8. Жерела до історії України-Руси. – Львів, 1898–1908. – Т. I–VIII.
9. Історія міст і сіл Української РСР: У 26 т. Тернопільська область. – К., 1973. – 640 с.
10. Йосифінська (1785–1788) і Францисканська (1819–1820) метрики. Перші поземельні кадастри Галичини. Покажчик населених пунктів. – К., 1965. – 354 с.
11. Карпенко О.П. Гідронімікон Центрального Полісся. – К., 2003. – 317 с.
12. Купчинський О.А. Двочленні географічні назви України на *-*jb* (Матеріали до українського топонімічного словника) // Питання історії української мови / Відп. ред. Л.Л. Гумецька. – К., 1970. – С. 101–129.

13. Лисенко П.С. Словник поліських говірок. – К., 1974. – 260 с.
14. Литовська метрика. Книга 561: Ревізії українських замків 1545 року / Підгот. В. Кравченко. – К., 2005. – 600 с.
15. Марусенко Т.А. Материалы к словарю украинских географических апеллятивов (названия рельефов) // Полесье: Лингвистика. Археология. Топонимика / Отв. ред. Н.И. Толстой, В.В. Мартынов. – М., 1968. – С. 206–255.
16. Національно-визвольна війна в Україні 1648–1657: Зб. за документами актових книг / Упоряд. Л.А. Сухих, В.В. Страшко. – К., 2008. – 1012 с.
17. Пура Я.О. Походження назв населених пунктів Ровенщини. – Львів, 1990. – 143 с.
18. Редьква Я. Протетичні голосні та приголосні в історичній ойконімії (на прикладі Галицької та Львівської земель Руського воєводства) // *Nowe nazwy własne – nowe tendencje badawczy / Pod red. A. Cieślakowej, B. Czopek-Korciuch i K. Skowronek.* – Kraków, 2007. – С. 369–377.
19. Редько Ю. Словник сучасних українських прізвищ. – Львів, 2007. – Т. I–II.
20. Рудницький Я. Географічні назви Бойківщини (вид. 2-ге). – Вінніпег, 1962. – 246 с.
21. Славяно-молдавские летописи XV–XVI вв. / Сост. Ф.А. Грекул. – М., 1976. – 152 с.
22. Словарь української мови / Упоряд. з дод. власн. мат. Б.Д. Грінченко. – К., 1907–1909. – Т. 1–4.
23. Словник буковинських говірок / За заг. ред. Н.В. Гуйванюк. – Чернівці, 2005. – 688 с.
24. Смолицкая Г.П. Гидронимия бассейна Оки (Список рек и озер). – М., 1976. – 403 с.
25. Список населенных мест Волынской губернии. – Житомир, 1906. – 219 с.
26. Тернопільщина. Історія міст і сіл: у 3 т. – Тернопіль, 2014.
27. Торчинська Н.М., Торчинський М.М. Словник власних географічних назв Хмельницької області. – Хмельницький, 2008. – 549 с.
28. Україна: Адміністративно-територіальний устрій (станом на 1 січня 2012 р.). – К., 2012. – 784 с.

29. Українська РСР. Адміністративно-територіальний поділ на 1 вересня 1946 року. Видання перше. – К., 1947. – 1064 с.

30. *Худаш М.Л., Демчук М.Л.* Походження українських карпатських і прикарпатських назв населених пунктів (від-антропонімі утворення). – К., 1991. – 267 с.

31. *Худаш М.Л.* Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (утворення від слов'янських автохтонних відкомпонентних скорочених особових власних імен). – К., 1995. – 362 с.

32. *Худаш М.Л.* Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (утворення від відапелятивних антропонімів). – К., 2004. – 535 с.

33. *Худаш М.Л.* Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (відапелятивні утворення). – К., 2006. – 452 с.

34. *Чабаненко В.А.* Словник говірок Нижньої Наддніпряни. – Запоріжжя, 1992. – Т. 1–4.

35. *Шульгач В.П.* Ойконімія Волині: Етимологічний словник-довідник. – К., 2001. – 189 с.

36. *Шульгач В.П.* Реконструктивні можливості антропонімії // Актуальні питання антропоніміки / Відп. ред. І.В. Єфіменко. – К., 2005. – С. 251–258.

37. *Шульгач В.П.* Нариси з праслов'янської антропонімії. – К., 2008. – Ч. I. – 413 с.

38. Этимологический словарь славянских языков: Пра-славянский лексический фонд / под ред. О.Н. Трубачева, А.Ф. Журавлева, Ж.Ж. Варбот. – М., 1974–2018. – Вып. 1–41–.

39. *Яций В.О.* Ойконімія Івано-Франківської області: історико-етимологічний словник. – К., 2015. – 389 с.

40. *Archiwum książat Lubartowiczów Sanguszków w Sławucie / wyd. pod kier. Z.L. Radziwińskiego.* – Lwów, 1887–1910. – Т. I–VII.

41. *Czapla A.* Nazwy miejscowości historycznej ziemi Lwowskiej. – Lublin, 2001. – 328 s.

42. *Hrabec S.* Nazwy geograficzne Huculszczyzny. – Kraków, 1950. – XI. – 261 s.

43. *Klisiewicz E.* Nazwy miejscowe Tarnopolszczyzny (geneza

– motywacja – struktura). – Kraków, 2001. – 149 s.

44. *Leksik prezimena Socijalističke Republike Hrvatske / V. Putanec, P. Šimunović.* – Zagreb, 1976. – 772 s.

45. *Russisches geographisches Namenbuch / Begr. von M. Vasmer.* – Wiesbaden, 1962–1981. – Bd I–X.

46. *Rymut K.* Nazwiska polaków. Słownik historyczno-ety-mologiczny. – Kraków, 1999–2001. – Т. I–II.

47. *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich.* – Warszawa, 1880–1902. – Т. I–XV.

48. *Stieber Z.* Toponomastyka Lemkowszczyzny. Cz. II (naz- wy terenowe). – Łódź, 1949. – 117 s.

49. *Zaleski J.* Nazwy miejscowe Tarnopolszczyzny. – Wrocław, 1987. – 202 s.

50. *Źródła dziejowe / Wyd. A. Jabłonowski.* – Warszawa, 1876–1915. – Т. I–XXIV.

ЮВІЛЕЇ

В.О. Яций (Київ)

З НАГОДИ ЮВІЛЕЮ В.П. ШУЛЬГАЧА

21 травня 2018 р. виповнилося 60 років Вікторові Петровичу Шульгачу – відомому українському мовознавцю, докторові філологічних наук, завідувачеві відділу історії української мови та ономастики Інституту української мови Національної академії наук України. Щиро радіємо тому, що свій ювілей іменинник зустрів у розквіті творчих сил, сповнений нових і цікавих дослідницьких ідей та задумів, що спираються на ґрунтовні знання зі слов'янської ономастики.

Глибокий усебічний досвід Віктора Петровича в різних галузях мовознавства, виражена позиція щодо шляхів розвитку української ономастики та методів дослідження власних назв різних класів, прагнення знайти істину в численних дискусійних питаннях забезпечили велику повагу й симпатію до нього наукових кіл. Переїнявши від свого вчителя і наставника доктора філологічних наук Ірини Михайлівни Железняк керівництво відділом ономастики Інституту, ювіляр зумів не тільки зберегти потужний академічний дух цього невеликого колективу, а й усіляко намагався (і це йому цілком удалося) зміцнити науковий потенціал і розширити його кадровий склад. У своїй науковій роботі дослідник твердо стоїть на базових, десятиліттями апробованих принципах Київської ономастичної школи, чітко дотримується (і наполегливо вчить цього інших) вивіреної методики аналізу онімного матеріалу. Колеги знають і цінують Віктора Петровича як невтомну, працьовиту й високопрофесійну людину з різнобічними науковими зацікавленнями, одержиму в пошуках нового, досі не з'ясованого.

Від початку своєї наукової біографії на безкрайній ниві дослідження слов'янських власних назв Віктор Петрович приділяє особливу увагу гідронімам, що посідають чільне місце в пропріальній лексиці, оскільки мають дуже високий ступінь стійкості з огляду на свою давню історію становлен-

ня та найменшу залежність від будь-яких позамовних змін упродовж тривалого часу. Сюди ж варто, вочевидь, додати ще одну особливість дослідження власних назв, можливо, найголовнішу – оніми іноді дають змогу дослідникові відновити лексеми чи твірні основи, які через ті чи ті причини не збереглися в апелювативній лексиці.

Після успішного захисту кандидатської дисертації «Давньоруська гідронімія басейну р. Стир» у 1990 р. (науковий керівник – доктор філологічних наук І.М. Железняк) Віктор Петрович у 1993 р. опублікував монографію «Гідронімія басейну Стиру» (К., 1993), яка отримала схвальні відгуки фахівців-славистів.

Ставши професійним гідронімістом і освоївши основи історичного дослідження слов'янського гідронімікону, зокрема раннього, Віктор Петрович один із перших в українському мовознавстві розпочав вивчення праслов'янського онімного фонду. Тому у своїй докторській дисертації він запропонував реконструкцію праслов'янських гідронімічних архетипів межиріччя Західного Бугу і Случі, яку успішно захистив у 1998 р. Того ж року побачила світ і ґрунтовна монографія «Праслов'янський гідронімічний фонд (фрагмент реконструкції)» (К., 1998). Переважна більшість давніх власних назв водойм України не має писемно зафіксованих форм. Тому виявлення архаїчного гідронімічного фонду, як справедливо зауважує Віктор Петрович, можливе тільки на підставі свідчень фактичного матеріалу тих теренів, де мешкають сьогодні чи проживали в давнину слов'яни. Своїми працями дослідник підкреслює основне правило науки про власні назви, за яким вивчення топонімів, зокрема докладне й об'єктивне їх етимологізування із залученням усього доступного слов'янського матеріалу, є переконливим джерелом отримання унікальних нових фактів про слов'янські старожитності.

Паралельно з вивченням гідронімів Віктор Петрович розпочав новаторське для української ономастики етимологічне дослідження на діахронному та синхронному рівнях назв населених пунктів свого рідного краю – Волині. Цікаво відзначити, що подібних регіональних праць в українському мовознавстві досі було надзвичайно мало. Крім численних

наукових статей із цієї проблематики, учений підготував історико-етимологічне дослідження волинських назв населених пунктів – «Ойконімія Волині: Етимологічний словник-довідник» (К., 2001).

Віктор Петрович Шульгач упевнено розвиває теоретичні засади ґрунтовних ономастичних та етимологічних студій О.М. Трубачова, Ф. Славського, Р.М. Козлової, зокрема дослідження етимологічних гнізд. В останні роки Віктор Петрович активно працює над давньою антропонімією слов'ян. Про це промовисто свідчать п'ять книг «Нарисів із праслов'янської антропонімії» (К., 2008–2018. – Ч. I–V). Ця фундаментальна робота ґрунтується на величезному фактичному матеріалі всіх слов'янських мов. Автор проетимологізував не тільки багато архаїчних, а й сучасних слов'янських власних особових назв. Важливе значення цієї праці в тому, що вченому вдалося «повернути в лоно генетично слов'янських (чи пізньоіндоевропейських) окремі імена», а також реконструювати значну частину праантропонімів-комполітів. Завдяки багаторічній копійткій праці дослідника-славіста відновлено лексико-словотвірні мікросистеми онімної (праантропонімної) лексики й принагідно багатьох апелятивів із коренями **Baj-*, **Běl-*, **Bod-*, **Bǝrm-*, **Bǝrř-* / **Bǝrx-*, **Bǝrt-*, **Čьlx-* / **Čьlř-*, **Dob-*, **Dǝlb-*, **Dǝld-*, **Dǝrb-*, **Dǝrd-*, **Ēd-* / **ēd*, **Gǝd-*, **Goj-*, **Kostr-*, **Kriv-*, **Kuk-* / **Kyk-* / **Kǝk-*, **Lьg-*, **Měz-*, **Moz-* / **Maz-* / **Mǝz-*, **Mysl-*, **Mǝrd-*, **Noz-*, **Ostr-*, **Pur-*, **Rog-*, **Rož-*, **Sir-*, **Sol-*, **Sǝld-*, **Sǝlv-*, **řir-*, **Xud-*, **Zьd-* та ін.; описано словоформи з архаїчними префіксами та преформантами **A-*, **Ba-* / **Bo-*, **Bez-*, **Če-*, **Do-*, **Ha-* / **Ho-* / **Xy-*, **Jь-*, **Ka-* / **Ko-*, **Ma-* / **Mo-* / **Mu-*, **Ne-*, **Sq-* та ін.; запропоновано десятки нових антропонімних етимологій. Для розуміння історичних мовних процесів надзвичайно важливі додатки до монографій ученого, які проливають світло на розвиток окремих фонетичних явищ, цінних для розуміння закономірностей формування слов'янського лексичного фонду. Ґрунтовна наукова база, колосальна працездатність і здобутий досвід етимолога забезпечили об'єктивність та надійність праслов'янських реконструкцій, які ввійшли у науковий обіг В.П. Шульгач. Такі дослідження вкрай актуальні для сучасної славістики.

Крім численних публікацій індивідуальних статей та монографій, Віктор Петрович – співавтор низки колективних праць, активний укладач ономастичних словників і бібліографічних покажчиків: «Ономастика України першого тисячоліття нашої ери» (К., 1992), «Ономастика України та етногенез східних слов'ян» (К., 1998), «Ономастика Полісся» (К., 1999), «Словник мікрогідронімів України. Волинь, Житомирщина, Запоріжжя, Київщина, Кіровоградщина, Полтавщина, Черкащина» (К., 2004), «Українська ономастика: бібліографічний покажчик» (К., 2013) та ін.

Важливо відзначити й те, що Віктор Петрович ініціював створення видавничої академічної серії друкованої ономастичної продукції «Бібліотека української ономастики», у якій сьогодні вийшло близько 30 праць – монографій, етимологічних словників, збірників.

Досвід ономаста й етимолога став у пригоді Вікторові Петровичу як керівникові й відповідальному редакторові «Історико-етимологічного словника ойконімів України» – багатотомного фундаментального дослідження, яке готують ономасти Інституту української мови НАН України. Це праця про історію та походження назв поселень сучасної України, що стимулюватиме розвиток регіональних ономастичних студій в Україні. Крізь призму ойконімотворення можна буде простежити етапи заселення України від найдавніших часів, дослідити становлення сучасної ойконімної системи. В.П. Шульгач – активний член редколегії та відповідальний редактор багатьох випусків щорічника «Студії з ономастики та етимології», започаткованого в Інституті української мови НАН України в 2002 р. До цього збірника подають свої наукові розвідки як українські дослідники, так і провідні лінгвісти з інших слов'янських регіонів.

В.П. Шульгач бере активну участь у всеукраїнських і міжнародних з'їздах, симпозіумах, конференціях, круглих столах, присвячених актуальним питанням слов'янської ономастики та етимології, публікує свої праці в провідних виданнях Польщі, Чехії, Македонії, Словаччини, Словенії, Болгарії, Білорусі, Росії.

Доктора філологічних наук В.П. Шульгача щиро поважають друзі й колеги в Інституті за його ґрунтовні знання,

принциповість, відповідальність і сумлінне ставлення до роботи. Його заслужено відзначили нагородою НАН України «За професійні здобутки» (2013 р.), медаллю «Незалежність України» від Міжнародної академії рейтингових технологій і соціології «Золота Фортуна» (2016 р.), ювілейною почесною грамотою Президії НАН України (2018 р.).

Сердечно вітаючи Вас, дорогий Вікторе Петровичу, зі славним ювілеєм, зичимо Вам міцного здоров'я, нових наукових звершень та цікавих ідей, плідної праці на ниві слов'янської ономастики.

IN MEMORIAM

П.І. Білоусенко (Київ)

НІМЧУК ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ
(06.07.1933–26.11.2017)

Два роки тому пішов у кращі світи видатний український мовознавець, доктор філологічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії наук України, завідувач відділу історії української мови Інституту української мови Національної академії наук України Василь Васильович Німчук – учений зі світовим ім'ям, один із найвидатніших істориків мови нашої доби. У день смерті Василь Васильович був на службі в церкві в рідному селі Довгому Іршавського району на Закарпатті. Приїхав у відпустку. Після того, розповідають, пішов у лікарню. Там і помер. Йому було 84 роки.

Василь Васильович був мовознавцем широкого профілю, працював у царині славістики, дериватології, глотогенезу української мови, історії лінгвістики, ономастики, етимології. Питання ономастики завжди цікавили В.В. Німчука, а для виявлення словотвірних процесів, що відбувалися в давнину, він залучав до аналізу онімний говірковий матеріал. У далеких 1967–1968 рр. у журналі «Мовознавство» дослідник опублікував статтю «Слово о полку Ігоревім і народна мова», у якій запропонував власне пояснення низки слів і висловів цього твору, спираючись на свідчення різних слов'янських та неслов'янських діалектів. Це був прорив у дослідженні цієї славетної пам'ятки. Через десять років Василь Васильович оприлюднив вагому розвідку «Лексика й фразеологія «Слова о полку Ігоревім» із погляду сучасної діалектології», у якій стверджував, що у вивченні «Слова» діалектний матеріал східнослов'янських мов є не менш важливим і доцільним, ніж пам'ятковий. Цю ідею Василь Васильович яскраво продемонстрував під час аналізу низки топонімів «Слова». По-новому, зокрема, локалізував гід-

роніми *Немига й Дунай* та оспівану битву між Всеславом і Ярославичами. Він переконливо довів, що ці гідроніми відзначені в історичній українській області. Зокрема, дослідник зауважив, що в Україні *Дунай* тече в Полтавській і Дніпропетровській областях, а кілька річок із назвою *Дунаєць* відзначені на Черкащині та Сумщині (є навіть село *Дунаєць* у Глухівському районі Сумської області) й на крайньому заході Лемківщини. Отже, Василь Васильович відповів на питання, чому Ярославна, перебуваючи в Путивлі, плаче на Дунаї.

Замолоду В.В. Німчук став одним із найактивніших українських ономастів, якого запросили до створення пятальника до великого видання «Історія міст і сіл Української РСР». А коли в 1960 р. при Бюро Відділу суспільних наук АН УРСР для організації й координації наукової праці з назвознавства було створено Комісію з топоніміки та ономастики (з 1962 р. – Українська ономастична комісія), Василеві Васильовичу запропонували виконувати обов'язки її вченого секретаря.

У повсякденній науковій діяльності Василь Васильович уникав досліджень, що базуються на абстрактних міркуваннях, які не перевірені фактами і досвідом. Він ніколи не лукавив із собою, наголошував на потребі збирання матеріалів польовим методом, простежувати їхній зв'язок із місцевими топонімами. Розвиваючи свої ідеї, В.В. Німчук опублікував у 1962 р. надзвичайно актуальну статтю «Про необхідність вивчення топоніміки у зв'язку з народними говорами», у якій стверджував, що, аналізуючи топоніми, треба звертатися насамперед до місцевого говіркового матеріалу, враховуючи також свідчення інших говірок і мов. Лише в цьому разі можна більш-менш повно розкрити внутрішню форму конкретного топоніма. Такий підхід здобув багато прихильників і зумовив своєрідний «ономастичний вибух» того періоду. На ту пору Василь Васильович жваво цікавиться ономастичним життям України: друкує рецензії на назвознавчі праці, інформаційні матеріали про роботу Української ономастичної комісії, пише ґрунтовні статті про походження українських прізвищ, укладає разом із колегами проспект «Гідронімічного атласу України» тощо.

Поза увагою В.В. Німчука не лишилися й питання ономастичної термінології. У середині 60-х років він підготував проєкт української ономастичної термінології, ґрунтуючись на тих засадах, що впорядкування ономастичної термінології має здійснюватися в згоді із загальною лінгвістичною термінологією, частиною якої вона є, зважаючи на практику, доцільність і традицію. Василь Васильович урахував надбання як українських, так і зарубіжних мовознавців у цій царині, а потім не раз порушував питання вдосконалення української ономастичної термінології.

Перевірені досвідом принципи наукового дослідження В.В. Німчук повсякчас демонстрував у власних розвідках. У цьому контексті знаковою є його стаття «З історичної топонімії Закарпаття» (1976), у якій він утверджував думку про те, що науково переконливі висновки про топонімію окресленого ареалу неможливі без глибокого проникнення в історію окремої назви, засвідченої в історичних джерелах, та детального обстеження діалектів із досліджуваної території.

Усім, хто цікавиться українською культурою, добре відомі нариси Василя Васильовича про назву головної річки нашої країни – *Дніпра* («Дніпро – Славута», 1986 р.; «Славута – прадавня назва Дніпра», 1990 р.), а також про назви *січ*, *Січ*, зокрема, про хоронім *Запорозька Січ* (1999 р.).

На одній із конференцій у Запоріжжі вчений висловив цікаву пропозицію – розпочати підготовку важливого видання – енциклопедію українського козацтва. Основну роботу тут мали б виконувати науковці Інституту козацтва при Запорізькому університеті. Ідею Василя Васильовича підтримали, і він увійшов до складу редакційної колегії енциклопедії. Нині опубліковано кілька робіт у межах колективної праці «Українське козацтво. Енциклопедія».

В.В. Німчук виконував значну організаційну роботу з розвитку ономастичних студій. Він не раз був відповідальним редактором ґрунтовних праць із ономастики, брав участь у роботі Міжвідомчої науково-методичної ради з питань географічних назв Державної служби геодезії, картографії та кадастру, а в останній період очолював Українську ономастичну комісію, відновлену в 2008 р.

Напрями його наукової та організаційної діяльності вражають. Він брав участь у багатьох всеукраїнських і міжнародних форумах, зокрема міжнародних з'їздах славистів та міжнародних конгресах українців; був дійсним членом Наукового товариства ім. Т.Г. Шевченка, членом трьох комісій при Міжнародному комітеті славистів, бюро Національної асоціації українців, редколегій багатьох періодичних видань, правління Українського біблійного товариства, головним редактором журналу «Українська мова». Упродовж 1998–2008 рр. Василь Васильович очолював Інститут української мови НАН України. Будучи досвідченим істориком мови, він не припиняв цікавитись і ономастичною проблематикою. В обширах його наукових інтересів завжди вагоме місце посідали проблеми пропріальної лексики, про що свідчить навіть цей короткий огляд деяких його ономастичних праць.

Його називали атлантом українського мовознавства, людиною-джерелом, мовознавцем усіх часів і народів в Україні. Учні називали батьком. У нього не було ані найменшого натяку на самозакоханість. У наукових суперечках він ніколи не мав бажання перемогти – тільки переконати. Василь Васильович ніколи не був кар'єристом, не був марнославним, але завжди відстоював наукову істину!

Пішла у вічність світла і мудра людина, котра до останньої миті свого життя горіла улюбленою працею, довгі роки була для колег взірцем ученого й громадянина. Вічна Вам пам'ять, Василю Васильовичу!

БЕЛЕЙ ЛЮБОМИР ОМЕЛЯНОВИЧ
(18.03.1962–12.05.2018)

У травні 2018-го року після тривалої хвороби помер український мовознавець, ономаст Любомир Омелянович Белей. Звістка про смерть цього завжди життєрадісного чоловіка застала всіх його колег зненацька. Не стало людини, вченого, кваліфікованого викладача, досвідченого організатора науки. Віддаючи справедливу шану Любомирові Омеляновичу, коротко пригадаємо основні віхи його життєвого і творчого шляху.

Народився Л.О. Белей 1962 р. в селищі Войнилів Івано-Франківської області. Після закінчення в 1983 р. українського відділення Ужгородського університету зацікавився ономастикою. Вступив до аспірантури того ж навчального закладу. У 1986 р. під керівництвом відомого антропоніміста П.П. Чучки захистив кандидатську дисертацію «Варіантність антропонімів на різних рівнях української мови». Свій трудовий шлях розпочав із 1986 р. викладачем на кафедрі загального і слов'янського мовознавства, згодом ставши доцентом (із 1990 р.). Подальший інтерес до назвознавства спонукав його працювати над докторською дисертацією «Українська літературно-художня антропонімія кінця XVIII–XX ст.», яку успішно захистив у 1997 р. Потім працював професором на кафедрі української мови (з 2000-го року), проректором із навчально-виховної роботи (2005–2007 рр.) того ж університету. В останній період життя очолював Науково-дослідний інститут україністики імені М. Мольнара при Ужгородському національному університеті, який, власне, і заснував.

Основний творчий доробок Л.О. Белея пов'язаний із ономастикою. Про це свідчать такі його праці: «Ім'я дитини в українській родині» (1993 р.; перевидання в 2011 р.), «Функціонально-стилістичні можливості української літературно-художньої антропонімії XIX–XX ст.» (1995 р.), «Проблемні питання української літературно-художньої антропонімії» (2001 р.), «Нова українська літературно-ху-

дожня антропонімія: проблеми теорії та історії» (2002 р.), «Українські імена колись і тепер» (2010 р.), «Особові імена в українсько-словацькій міжмовній комунікації» (у співавторстві; 2013 р.).

У сфері наукових зацікавлень Л.О. Белея була не лише ономастика. Коло його наукових інтересів охоплювало значно ширші обрії. Це і питання лексикографії, історії мови, мови та культури української діаспори та ін. Для фахівців зі словникарства відомою є праця Л.О. Белея (у співавторстві) «Старослов'янсько-український словник» (2001 р.). Історики мови, безперечно, послуговуються його «Курсом старослов'янської мови. Ч. I» (2012 р.). Крім цього, Любомир Омелянович підготував до друку й опублікував маловідомі в Україні праці Д. Дорошенка – «Євген Чикаленко. Його життя і громадська діяльність» (2008 р.), «Слов'янський світ у минулому й сучасному» (2010 р.; перше видання – 1923 р.), Є. Маланюка – «Шлях до Шевченка» (2008 р.), М. Мольнара – «Від Влтави до Дніпра» (2009 р.), Ю.В. Шевельова – «Нарис сучасної української літературної мови та інші лінгвістичні студії (1947–1953)» (2012 р.), цінні для україністики загалом й української мови зокрема. Не оминули уваги Л.О. Белея і болючі проблеми русинського сепаратизму, яким він присвятив свою працю «Русинський сепаратизм: націєтворення *in vitro*» (2017 р.). Перелічений список робіт Любомира Омеляновича засвідчує багатогранність його наукового таланту, який міг би розвиватися й далі й давати добірні плоди на славу україністики, якби не передчасна смерть. Світла Вам пам'ять, шановний Любомире Омеляновичу.

М.С. Скаб (Чернівці)

ЛУЧИК ВАСИЛЬ ВІКТОРОВИЧ
(20.10.1954–11.08.2019)

Побачивши рано-вранці 11 серпня 2019 року світлини Василя Лучика на заходах у Чугуєві з нагоди ювілею Іллі Рєпіна, мимоволі подумав, що, напевно, минула темна смуга в житті Василя: він зумів перемогти численні хвороби, які несподівано почали переслідувати його, раніше спортивного й енергійного, останні два роки. Доброю новиною поділився ще з одним однокурсником, із яким розмовляв після служби в церкві. І раптом – дзвінок від сестри Василя Зіни і грікі слова, що його вже немає. Через годину ми сиділи в автобусі Чернівці – Харків... За вікнами пробігали розкішні краєвиди українського літа, я ж намагався дати лад сумним думкам і почуттям, які опанували мною. У пам'яті спливали миті нашої більше ніж сорокарічної дружби.

Уперше зустрів Василя Лучика в останні дні серпня 1975 року під час урочистостей із нагоди початку нового навчального року. Мені, хлопчаківі, який робив перші кроки в доросле життя, одразу сподобався привітно усміхнений і водночас серйозний молодий чоловік, за плечима якого вже була служба у війську в Німеччині й підготовче відділення. Характерно, що саме він, один із небагатьох «бувалих», був зорієнтований на сумлінне навчання і цього зовсім не приховував. Крім бажання пізнання, Василем також керував обов'язок одержувати стипендію і таким чином не тільки забезпечувати себе, а й підтримувати матір і молодшу сестру Зіну. Наші старші товариші-однокурсники жартівливо й водночас шанобливо називали Лучика Учень, і з їхньої легкої руки він, власне, і став таким «завжди учнем» (*sempertiro*) на все своє подальше життя.

Дуже багато спільних спогадів пов'язано з нашими спортивними захопленнями: довелося разом брати участь у численних змаганнях із різних видів спорту, але нам обом особливо подобався волейбол. Дізнавшись, що я проводжу тренування зі школярами, Василь із задоволенням узявся мені допомагати, і ми, попрацювавши з дітьми, могли до

пізнього вечора грати на майданчику один із одним, навчаючись перемагати втому, розуміти одне одного без зайвих слів. Дотепер одним із найхарактерніших «спортивних» спогадів, що зринають у пам'яті, є Василева спина лідера чи то на дистанції кросу, чи в лижному поході Буковинськими Карпатами, за якою я з усіх сил намагаюся втриматися.

Ще однією рисою свого характеру Василь Лучик розкрився під час проходження так званої «піонерської» практики в таборі на берегах Сирету й Дністра. Навіть маленькі діти, а нам переважно доводилося працювати з наймолодшими, одразу відчували харизму, доброзичливість і водночас серйозність Василя й одностайно розподілили між нами ролі популярних на той час персонажів мультфільму «Ну постривай»: Василя називали Вовком, а мене Зайцем.

Для мене було надзвичайною подією, коли старші за віком однокурсники погодилися взяти мене на літню працю до далекого Сибіру, і там я пізнав Василя як вимогливого й справедливого бригадира нашого невеличкого колективу, чи не вперше в житті відчув смак справжньої чоловічої праці, причому чи не найбільше підтримував наймолодшого новачка саме суворий бригадир.

Цілком логічним було прагнення триматися разом і після закінчення університету ще й тому, що в мене з дружиною несподівано з'явилася можливість поїхати на роботу до Полтавського педінституту, а там була потреба ще в кількох молодих викладачах, і я з радістю запропонував кандидатуру Василя Лучика та його дружини Алли, кохання між якими зародилося й розвивалося на моїх очах, а в 1979 році я з однокурсниками відгуляв їхнє весілля, 40-річчя якого стало для Василя останнім великим родинним святом. Далі було кілька років спільного життя в гуртожитку, коли ми тривалий час жили як одна родина, разом харчуючись, доглядаючи донечок, співаючи в хорі, захищаючи честь факультету й інституту майже з усіх тоді поширених видів спорту, працюючи зі студентами на неозорих ланах та в безмежних садах Полтавщини.

Василь тоді почав активно працювати над кандидатською дисертацією з ономастики під керівництвом професора В.О. Горпинича і вкотре демонстрував при цьому виняткову сумлінність і наполегливість. Дуже показовим у цьому сенсі

вважаю такий випадок. Час від часу нас, як офіцерів запасу, залучали чи то на курси, чи то на військові навчання. Одного разу, коли наша частина перебувала взимку на полігоні «Десна», я, викроївши вільну хвилину, рушив відвідати товариша, який був приписаний до іншого дивізіону. Надворі скрипів майже 20-градусний мороз, а я ходив між наметами і шукав лейтенанта Лучика. Нарешті вдалося знайти розташування його батареї, а товариші по службі, з посмішкою й перебільшеною шанобливістю, вказали, де шукати Василя. І от серед засніженого морозного лісу в брезентовому наметі серед диму буржуйки й галасу десятка людей я бачу Лучика, який сумлінно опрацьовує захоплену із собою на полігон картотеку катойконімів. Пам'ятаю, що я тоді жартівливо спрогнозував Василеві успішну наукову кар'єру і, як виявилось, не помилився в передбаченні.

Через деякий час сім'я Лучиків переїхала до Кіровограда, а моя родина ще 5 років прожила в Полтаві. І хоча наше щоденне спілкування перервалося, ми не втрачали тісних зв'язків між собою, зустрічалися в Києві, куди потрапляли в наукових справах, на конференціях, а влітку – на Буковині, куди обов'язково їздили у відпустку.

Повернувшись на початку 90-х до alma mater, ми відчували щирі зацікавлення й повагу до родини Лучиків, адже Василь і Алла Лучики активно співпрацювали із чернівецькими мовознавцями, зокрема, свого часу Василь Вікторович Лучик підтримував у різних ролях (опонента, рецензента) абсолютну більшість наших колег, які працювали в царині ономастики, був неодмінним учасником наукових форумів, що відбувалися в Чернівцях.

У наступне десятиліття нам майже синхронно в часі довелося викладати в закордонних вишах, і наше спілкування отримало нові цікаві аспекти. Пізніше, щомісяця буваючи в Києві, я постійно зустрічався з Василем, був свідком його напруженої викладацької роботи в Києво-Могилянській академії, відповідальної й скрупульозної праці над підручником «Вступ до слов'янської філології» та «Етимологічним словником топонімів України». Такою ж напруженою та зацікавленою була й участь професора Василя Лучика в роботі Національної правописної комісії.

Аналізуючи доволі тривалий період нашого багатогранного спілкування, можу навести кілька концептуальних характеристик Василя Лучика: це передусім його виняткова працьовитість, наукова чесність, порядність і сумлінність, відповідальність за справу, яку виконуєш, увага й прихильне ставлення до тих, хто працює поряд, глибокий, хоча й не показний патріотизм: чого варті, зокрема, його мужнє опонування докторської дисертації Н.С. Колесник (Василь, уже дуже хворий, таки приїхав до Чернівців і блискуче виступив на захисті), турбота, тривога й гордість за єдиного онука Романа, який, усупереч поширеним стереотипам щодо поведінки професорських чад, замість безтурботного життя столичного мажора на тривалий час обрав бойові позиції під Мар'їнкою.

Позбавлений свого часу батьківського тепла й повноцінного родинного вогнища, Василь Лучик глибоко розумів значення родини в житті людини, став надійною опорою матері й сестрі Зіні, усій її сім'ї, уважним і дбайливим сином, братом, батьком, дядьком, дідусем, лідером великої родини Лучиків-Кузнецових із її буковинсько-бессарабським та слобожанським крилами. Упродовж усього свого дорослого, по вінця наповненого різноманітними обов'язками й турботами життя, Василь Лучик підтримував винятково приятельні й теплі стосунки з друзями юності, однокласниками та однокурсниками.

У далеких сімдесятих у факультетській стіннівці філологів Чернівецького університету з'явилася стаття студента Василя Лучика, у якій автор (майбутній російський філолог) етимологічно пов'язав прізвище *Лучик* із російським словом *лучик*, що відповідає українському *промінець*. І як не дивно, з роками переконаюся, що така народна етимологія в цьому конкретному випадку має право на життя: Василь Лучик і справді був як той промінець, який своїм світлом і теплом зігрівав тисячі знаних і навіть не знаних йому людей, як маяк, що рятує в складних ситуаціях мандрівців розбурханим життєвим морем, як потужний прожектор, що позначає та освітлює правильну дорогу своїм рідним та близьким, і навіть, спаливши себе при цьому, зігриває нашу пам'ять теплим і ніжним світлом.

ОНОМАСТИЧНІ МАТЕРІАЛИ:

Антропонімія

Б.І. Шумей (Дрогобич)

ПРІЗВИЩА ЖИТЕЛІВ ПОСЕЛЕНЬ ЖИДАЧІВСЬКОГО (ГАННІВЦІ, ГНІЗДИЧІВ), СТАРОСАМБІРСЬКОГО (БУКОВО, ГОРОДОВИЧІ, СОЗАНЬ, СТАРА СІЛЬ), ЯВОРІВСЬКОГО (ВІЖОМЛЯ, КАМ'ЯНОБРІД, НАГАЧІВ) РАЙОНІВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Жидачівський р-н

с. Ганнівці

Довідка про село: Історична назва Ганнівці. Першу писемну згадку про це село датовано другою половиною XVIII ст. Підпорядковане Рудянській сільській раді.

Андрусинин

Антонів
Антоніщак
Ашенберг
Бандура
Бринько
Брінь
Бучковський
Вайда
Вовчук
Ворко
Воробець
Гнатків
Греськів
Григорчук
Данило
Дрозд
Желага
Журавський
Закорчемний

Івашків

Кічурчак
Корицький
Крецул
Кряк
Кухар
Людкевич
Маринчук
Марків
Мартинишин
Марущак
Медвідь
Микитчук
Мойсеєв
Михайлишин
Мишковський
Муха
Олейников
Олеськів
Павлів

Паталай
Попадюк
Порціна
Романик
Садовий
Семен
Семенишин
Симонів
Січак
Старошельський

Стенцель
Стецько
Турчак
Турчинський
Тріщ
Тхір
Хома
Шабан
Ярощак
Яськів

сmt Гніздичів

Довідка про село: Давнє поселення. У писемних джерелах уперше згадано в першій половині XV ст. Розташоване за 4 км від райцентру.

Бабій
Бавер
Байтало
Баран
Бараницький
Барняк
Басник
Баток
Бац
Бачик
Бережнюк
Берник
Бобко
Бовт
Бодак
Боднар
Борис
Боровик
Брижавська
Брила
Бруховський
Бублик

Бугай
Бугалковий
Бурій
Бучковський
Буцяк
Бущак
Вайда
Ваганка
Василишин
Васильків
Величко
Вербівський
Витак
Вишнівський
Вишневський
Вівсик
Вітенко
Вітик
Власенко
Войцехівський
Волошин
Воробець

Вуєк
Гавіщак
Гаврилець
Гаврилів
Гаврильців
Гаджера
Гайда
Гаморя
Гапатин
Гапонов
Гарват
Гебра
Гентош
Гетьман
Гетьманський
Гілецька
Гірняк
Гірський
Гурський
Гнатів
Гніздовський
Головко
Горецький
Горін
Грабовський
Гребеняк
Греськів
Грима
Гриників
Гришкевич
Грудлевський
Груна
Гузар
Гулкевич
Гуменна
Гусак
Гучко
Давида
Дадак

Данилишин
Демченко
Демчук
Джус
Дідух
Дмитришин
Долошицький
Драбик
Драган
Древницький
Дрекало
Дрозд
Дубіль
Дубовський
Ємильянов
Засанський
Зварич
Зубрицький
Іваник
Іваникович
Іванів
Іванків
Іванова
Іваськів
Ілюк
Калапач
Камінський
Канюка
Капіцяк
Карачевський
Касперський
Квятик
Кизима
Кизимишин
Киячик
Кіндзельська
Кириченко
Кітела
Кічурчак

Климович
Кобзар
Кобрій
Ковалишин
Коваль
Ковальський
Козак
Козлюк
Копчак
Кореновський
Коробецька
Король
Кос
Костельна
Костик
Костюк
Кофлик
Коцюба
Крехтяк
Кричук
Кузик
Кузишин
Кузняк
Купець
Кустура
Кухар
Кушнір
Лайтар
Лейбик
Лесів
Лесюк
Либідь
Лисевич
Лисецька
Лиско
Лівий
Лукашенко
Лутчук
Луців

Любенко
Любінецький
Людкевич
Люльчак
Люлюк
Магаль
Мазур
Майкут
Максимів
Малик
Малюс
Мандзій
Манцевич
Марків
Мартинишин
Марченко
Масендич
Матвіїв
Матківська
Матура
Машталір
Медюх
Мельник
Меренюк
Мигович
Микитчин
Микієвич
Миколишин
Мисько
Михайлунів
Михайлюк
Мицан
Мізинчук
Мікловш
Мудроха
Муравський
Мураль
Мурмило
Надійовська

Назарчук
Нанівський
Нежухівський
Нетреба
Николишин
Ожибко
Околовський
Олійник
Оліяр
Ольшанецький
Оношків
Опалюк
Павлик
Павлишин
Павлів
Павловський
Павлюк
Паньків
Парижак
Пельо
Перун
Петринець
Пиріг
Подобна
Попик
Попович
Праць
Присташ
Пушак
Прийма
Приймачук
Проць
Радкевич
Ребриш
Ревуцька
Ремпель
Ремпень
Решетюк
Розмаринович

Ружилович
Ряба
Рябець
Сабодашко
Савіцька
Сагайдак
Садова
Салдан
Салданчин
Салій
Сарафин
Семен
Семчишин
Сенишин
Сенюра
Серембіцький
Сивик
Сидор
Скаб
Скобиляк
Смочкевич
Снігура
Созанська
Сокіл
Срогий
Стенцель
Стефанишин
Стефашко
Стриганин
Сушко
Тимків
Тиндюк
Телюк
Терендій
Терлецький
Терлюк
Товкач
Трачук
Трембецький

Трищ
Трофімов
Туманов
Тхір
Тюк
Файчак
Фаринюк
Федик
Федишин
Федорків
Ференс
Філь
Форті
Фрей
Фуревич
Фуркевич
Фута
Хабко
Хабурський
Хамул
Харик
Харчук
Хінальський
Хмельник
Ходорева
Хома
Хомич
Царенко
Цебрій
Цюпак

Цюрмак
Чернега
Чижовський
Чмелик
Чміль
Шабан
Шалак
Шараневич
Швед
Шевчук
Шиманський
Шишуріна
Шиян
Шкадар
Шкода
Шкумат
Шумський
Юнко
Юрків
Юроца
Юрчишин
Яворський
Ярощак
Ярусевич
Яськів
Яценко
Яциків
Яців
Яцків
Яцкович

Старосамбірський р-н

с. Букова

Довідка про село: Давнє поселення. Уперше згадано в писемних джерелах у 1462 р. Підпорядковане Лютовиській сільській раді.

Бабик
Банківський
Баран
Бугір
Васік
Васків
Ващишин
Велет
Веселовська
Вовк
Войтишин
Волошин
Ганяк
Горячко
Гурський
Данилко
Дзяма
Дикий
Добош
Заброварний
Зінкевич
Іванків
Квасниця
Ковалик
Коваль
Козяк
Корлятович
Кормило
Котик
Кравець
Крулікевич
Куць
Лисак
Максимів
Марчук

Матвіїв
Медвідь
Мельник
Овгоренко
Павук
Партика
Петровський
Петрушак
Проць
Пукало
Пшеничко
Репчак
Савула
Сарахман
Сидір
Сламінський
Сліпецька
Сташко
Стрепко
Ткач
Труш
Турко
Фаберський
Фігель
Фігура
Форись
Цимбала
Чернецький
Шубак
Шуфан
Яворський
Яремко
Ярош
Яцишин

с. Городовичі

Довідка про село: Давнє поселення. Уперше згадано в писемних джерелах у 1418 р. Підпорядковане Слохинській сільській раді.

Абраменко	Грицай
Авдеев	Гусейнов
Азза	Дегтяров
Айткожинів	Денисюк
Алексевич	Деркач
Андрусишин	Дзюба
Бандрівський	Дзяйло
Бесланєєв	Дідун
Білий	Дорошенко
Бойко	Драбик
Босак	Драган
Брюзгін	Дюдяєв
Будзар	Загородний
Бурда	Зайчківський
Бутрій	Заруба
Бучковський	Зварич
Бучок	Кавчав
Валюх	Калинович
Венжівський	Камінський
Вербицький	Карпінський
Веремчук	Катинський
Верхуляк	Кедьо
Войтович	Кінаш
Волков	Ковальчак
Волощак	Козловський
Вуйкін	Кокоць
Вуйцік	Комаровський
Гаваль	Комнатовський
Гавдьо	Копитко
Гаврилич	Кормилюк
Гінда	Кривуляк
Гнатко	Курівчак
Гриник	Лазорко

Лапуда
Ледахівський
Лепецький
Лептач
Лех
Лещишин
Лиско
Литвицький
Лінинський
Лісіцина
Лойш
Лопатовський
Любчик
Ляхович
Мазур
Маланчук
Мандзяк
Мацей
Медвідь
Мельник
Микита
Монастирський
Мороз
Морозович
Нанівська
Недбальський
Нестор
Новак
Олексієнко
Оленяк
Олефір
Омельченко
Опришко
Паберівський
Паїк
Панько
Парелко
Пастернак
Петрівський

Петрович
Пиріг
Піщик
Піцьо
Процак
Радик
Радушевська
Рапак
Ратич
Рогозінська
Романів
Рудницька
Русінок
Сабара
Сабат
Сава
Савчак
Савчин
Савчук
Семенів
Сенчишин
Середницький
Сивецький
Сидор
Сидорчук
Ситик
Соболь
Стець
Стрільбицький
Тадейович
Тарасенко
Таратаєва
Терлецька
Тимошенко
Тимчак
Тиркало
Товарницький
Тритяк
Туба

Туркевич
Тур'яб
Угрин
Удич
Усик
Устрицький
Фалач
Федичканич
Федун
Ферцак
Фешталь
Франт
Хай
Хома
Хоменко
Хомош
Хлиста
Хрущ
Худьо
Цап
Цар
Цебенко
Цегенько
Цимбала
Цицик
Чаплик
Чиженко
Чижо

Чипелюк
Чопко
Чорний
Чуквінський
Чупіль
Шабля
Шайновський
Шандерський
Шандрович
Швед
Шев'як
Шелик
Шеремета
Шиманський
Шишлик
Щерба
Щигель
Щур
Юристовський
Юркевич
Юрса
Яворська
Яечник
Якубик
Янкевич
Яремко
Ярошко
Яцимірський

Бураков
Васютик
Вишотравка
Вінш
Вітовський
Вовчик
Возняк
Войтович
Волков
Волосянська
Волошин
Гавдьо
Гальчишак
Гвоздяк
Гейник
Геращенко
Гірняк
Гіць
Глембіцька
Голубець
Грабівський
Грейнирович
Гриб
Гривнак
Гриник
Даниленко
Дзюба
Дик
Дмитришин
Добрянський
Долецький
Дочич
Дрозд
Жидик
Загоруйко
Збарова
Іванцюх
Кацюбан
Кіхтан

Климова
Кміть
Коваль
Когут
Колдра
Копач
Кочерган
Кравець
Крачковський
Кузьменко
Кузьмин
Курик
Курчик
Кушнір
Легуцький
Лернатович
Лиско
Лозинський
Лоїш
Лопушанський
Максим
Марців
Масний
Миджин
Миськів
Мовчан
Молінський
Монастирська
Мочульська
Муц
Наливайко
Нанівська
Невенгльовська
Несторович
Ощипок
Павелчак
Паверляк
Партика
Перуцький

с. Созань

Довідка про село: Давнє поселення. Уперше згадано в писемних джерелах у 1291 р. Підпорядковане Страшевицькій сільській раді.

Алексеева
Бакляр
Бардич
Бачинська

Берг
Борецький
Булик
Буняк

Песюк
Петришак
Пивовар
Пісок
Подан
Потоцька
Проскурняк
Рапач
Ридзак
Рудий
Сарахман
Сваха
Сеник
Сіверський
Слохиняк
Созанська
Соломаєва
Соха
Степанюк
Теличко
Темник
Теребух
Тершівський
Тивоняк
Тижбірак
Тимчак
Ткач

сmt Стара Сіль

Довідка про село: Колишне місто. Уперше згадано в писемних джерелах у 1255 р. Із 1940 р. – селище міського типу.

Александрович
Асків
Бабей
Багній
Барияк

Топільницька
Турчиняк
Туряниця
Урбан
Фем'як
Фенько
Фещак
Хомончак
Хрущак
Чайка
Чапіль
Череватий
Чир
Чіхрак
Чуківський
Шайда
Шатило
Шишлик
Шишлова
Штеник
Щербан
Юрчишин
Яким
Яньо
Ярцо
Яськів

Басараб
Бачинська
Безверхий
Бережанський
Білас

Блащук
Блонар
Бобельський
Бобровський
Бонк
Брода
Брона
Будулич
Буй
Бучко
Вакула
Ваніш
Васюнець
Величко
Велькопольський
Вишатицький
Вовк
Волосянський
Волошанський
Волошин
Вуйцік
Гадевич
Галушко
Гальчишак
Ганусей
Гарбера
Глушко
Головацький
Головчак
Гораль
Горлач
Грицуна
Гурщак
Держепільський
Джерелик
Дзюба
Дицька
Дрозд
Добромільський

Дубас
Дудкевич
Думич
Дунь
Єндзевич
Жовнір
Жук
Жулубак
Замлинський
Затварський
Землянський
Зущак
Іванчук
Ільків
Капець
Капустенський
Карабан
Карлик
Каспаревич
Касюхнич
Качмарик
Квачан
Кирницький
Кицилінський
Кліщ
Кльось
Ковальський
Ковальчук
Козак
Колінчак
Колодій
Коляр
Комарницький
Копач
Крайня
Крайчик
Кріль
Кубрак
Кудла

Кузьма
Кулин
Кульчицький
Кунцік
Купич
Курик
Лазунда
Левицький
Левко
Легка
Лернатович
Лещишин
Лихацький
Лікун
Ліщинський
Мандзяк
Мартиник
Мацьковський
Мерена
Мигаль
Миклясевич
Мураль
Муреляк
Мусаєв
Назаров
Наконечний
Недбальський
Нестор
Новосельський
Овадяк
Павлат
Павліш
Паїк
Панчишин
Пехунь
Пирожик
Піндрис
Піцик
Піцикевич

Плавшак
Плитич
Полюга
Пукій
Романчак
Рудзінська
Савицький
Саган
Саганевич
Сарахман
Сас
Сенчишак
Середницький
Серденько
Сидор
Смеречак
Смерик
Сметана
Сольська
Сомик
Сосенко
Станицький
Степанчак
Степняк
Сторож
Стороженко
Стоялівський
Сурма
Сулович
Терлецький
Тимко
Титар
Топільницький
Туркас
Фарило
Федрицький
Фидак
Фичко
Фолис

Франт
Фриdleвич
Хамець
Хлібун
Хома
Хрущ
Цап'як
Целень
Цибулька
Чабан
Червінський
Чернецький

Чернянський
Чорний
Шак
Шашкевич
Шопей
Юрків
Юрчак
Яворницький
Яечник
Якимів
Ярема
Ясеницький

Яворівський р-н

с. Віжомля

Довідка про село: Давнє поселення. Колишня назва Ожомля. Уперше згадано в писемних джерелах у 1376 р.

Артемчук
Бень
Бера
Бик
Біловус
Близняк
Божик
Болтовий
Боровий
Була
Бураковська
Бучковська
Валеєва
Варварич
Вархоляк
Василець
Ващишин
Верхоляк
Верхуша

Винар
Восух
Гавор
Гадуп'як
Гала
Галаджун
Гас
Гевало
Гельман
Глаба
Глинка
Гнилюх
Городинський
Грицак
Грицан
Гуляща
Данило
Дацко
Деманджара

Дец
Дзюба
Дида
Довбуш
Драбчук
Дроф'як
Душко
Жила
Жук
Замаш
Заставна
Збирко
Зборівець
Іваха
Карабут
Карбовник
Карнасевич
Качмар
Ковалик
Ковальов
Коритко
Кривозірко
Кубо
Кудляк
Кузьо
Курян
Кухта
Кучеренко
Лега
Лесів
Лесько
Лесьо
Лецишин
Либа
Линда
Лужна
Луньо
Лупак
Майстришин

Макаревич
Мацик
Мись
Могучева
Моляща
Мотіль
Мусянович
Обух
Онацко
Осипович
Павелко
Паращак
Пасічник
Переходень
Пержола
Петраш
Пецюх
Пиш
Підгурський
Покора
Постоловка
Прокіп
Радейко
Рак
Рибій
Рось
Рубай
Салик
Севера
Собейко
Соколова
Срібний
Струсинський
Телембій
Теплюх
Тергула
Теслюк
Тонишева
Флис

Фльорко
Хомик
Хоростіль
Цибель
Цізда
Цукало
Цюкало
Чайківський
Черних
Чорній

Шалавило
Шидловський
Шпега
Штепований
Шумило
Щигель
Юван
Юца
Ясній

с. Кам'янобрід

Довідка про село: Давнє поселення. Уперше згадано в писемних джерелах у 1456 р.

Андріюк
Андрусів
Байдака
Безполітак
Берко
Блонський
Бльок
Бовкіт
Богуцький
Божик
Бук
Буфан
Бушко
Ванчура
Василишин
Виздрик
Ворожбит
Гасюк
Гела
Герасим
Глиняний
Годій
Голов'як

Гончарук
Горин
Грендус
Грета
Гриньків
Грицак
Гуль
Дашко
Дендерис
Дзюба
Ділай
Долинський
Драч
Жилізна
Жиліско
Жміковський
Застемців
Звір
Зорян
Капусняк
Карапінка
Каратник
Качмар

Качмарик
Кидик
Кіш
Ковалик
Коваль
Ковальчук
Козак
Козечко
Колачко
Кондра
Костюк
Котляр
Кравчук
Кузик
Кузін
Курляк
Кушнір
Лань
Лапан
Лещишин
Лисич
Логін
Любич
Лях
Майстришин
Малішевський
Мандзак
Мацівка
Мацьопа
Миклуш
Милян
Мисак
Михалейко
Наумко
Огінок
Олексин
Павелко
Павлишин
Пелих

Пиріг
Пирій
Попадик
Псюра
Рак
Ратовський
Ріпак
Савицький
Саврас
Садовий
Сидоренко
Слива
Смук
Сопілко
Сорока
Спеда
Сполук
Ставовий
Стайко
Стах
Теребецький
Тимків
Тимура
Трач
Тримбульська
Федак
Федейко
Феденко
Філяс
Фітель
Форліта
Хитрий
Цапик
Чайковський
Чекан
Чернявський
Чех
Чорний
Шибунько

Шніцар
Шпак
Штайко

Шума
Юсів
Яремчик

с. Нагачів

Довідка про село: Давнє поселення. Уперше згадано в писемних джерелах у 1456 р.

Альмес
Амбс
Антонидин
Баб'юк
Баран
Батіг
Березняк
Білецька
Біличак
Блищик
Бойчук
Борис
Борова
Борух
Ботнарюк
Брегін
Бугій
Бугійчик
Василиха
Венгерак
Вовк
Возна
Войтасик
Вотусь
Вус
Гаврилко
Гавришкевич
Гембель
Гера
Герелей

Гес
Гібій
Гіпчинська
Гіщак
Глинка
Гола
Голик
Гораль
Горбач
Гузьо
Гуряк
Дацко
Демків
Дзидз
Дзюпин
Дідух
Добровольська
Дригель
Дукаль
Дуля
Жук
Жила
Жулинець
Журба
Зангартен
Зубач
Івань
Калиновська
Кандяк
Карачей

Кардаш
Карпа
Катинська
Качмар
Кізяк
Кобик
Ковалик
Коваль
Козак
Коломієць
Коновал
Копина
Костур
Котовська
Кохман
Кочук
Кравець
Крамар
Кричковська
Кужик
Кук
Кулик
Лагуняк
Лата
Ліщинський
Лободинець
Лойко
Льода
Лядрик
Маковецька
Максимик
Малець
Малиновська
Манько
Матчишин
Мацевко
Мацелюх
Маюк
Мельницький

Мідик
Мілецький
Мірка
Міщишин
Мокрик
Мруць
Наконечний
Нечипор
Новоставська
Огородник
Олексюк
Паланик
Паньо
Панюш
Пелиньо
Пенцко
Пешко
Піджарко
Пізь
Пісоцький
Пона
Поньомець
Приймак
Пришляк
Ребець
Рижко
Ріжко
Сабат
Сайко
Семеряк
Семів
Середа
Сидір
Сметанюк
Сорочинська
Сохань
Сохацький
Стецюх
Стиранка

Столяр
Суровик
Тарабас
Тераз
Тиндик
Тріла
Тріска
Турко
Федик
Фігель
Фруктер
Фульмес
Хоростіль
Хоча
Худий
Худяк

Цидуляк
Цимбалик
Чаплинський
Чиж
Чорна
Шалина
Шалько
Шевчик
Шемберко
Шулак
Юсків
Ядлось
Якимович
Янкаускас
Яремко

Б.І. Шумей (Дрогобич)

ПРИЗВИЩА ЖИТЕЛІВ ПОСЕЛЕНЬ САМБІРСЬКОГО
(БІРЧИЦІ, БІСКОВИЧІ, ВІЛЬШАНИК, КОРНАЛОВИЧІ),
СТАРОСАМБІРСЬКОГО (БУНЬКОВИЧІ, ВЕЛИКА СУШИЦЯ,
ЗАРІЧЧЯ, НИЖАНКОВИЧІ, СМЕРЕЧКА, СТРАШЕВИЧІ)
РАЙОНІВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Самбірський р-н

с. Бірчиці

Довідка про село: Давнє поселення. Уперше згадано в писемних джерелах у другій половині XVI ст. Підпорядковане Корницькій сільській раді.

Біляк	Онишкевич
Войцехівський	Панкрет
Галімурка	Патрій
Гірка	Пацула
Гірняк	Рекецький
Голец	Слабик
Канюк	Слободяк
Консович	Стахурський
Ладанай	Стробуш
Мазник	Тимчишин
Міхняк	Хай
Муха	Харо
Неславович	Чіхрай
Олійник	Шевчик

с. Бісковичі

Довідка про село: Давнє поселення. Уперше згадано в писемних джерелах у 1375 р.

Адриц	Бакалюз
Андрущенко	Балицька
Бабан	Балов
Бабич	Баранський

Барна	Гринда
Бейгер	Гук
Бережинська	Гунда
Бебус	Гусь
Бігуняк	Гуч
Білиця	Денека
Більо	Денис
Бобак	Джерелик
Боднар	Джула
Бойко	Добруцькі
Бориляк	Дойчич
Бужко	Долінські
Буклів	Домброва
Бурий	Домко
Бучак	Драгун
Бучковяк	Дронь
Варварич	Дублянко
Василько	Дудло
Васів	Дуран
Веретенік	Заріцький
Висоцький	Зровко
Волошанський	Кава
Волошин	Казан
Вольські	Капариз
Волянський	Кархут
Гаврило	Керкало
Галка	Кильник
Гедьо	Кілик
Гиз	Кіньо
Глець	Кір
Голик	Кітик
Гончар	Кіцула
Горайко	Кобан
Горбатюк	Коваль
Горбачик	Козловські
Горгай	Кравець
Гостинські	Кравчишин
Грабар	Кульгавець
Гринах	Кутельмах

Кухар
Куцинда
Лаб'як
Лазорко
Лапігуско
Лах
Лисик
Литвин
Лукачик
Лях
Мазур
Макар
Максимовський
Малецький
Марфут
Маселко
Матвієнко
Мацько
Мельничук
Милян
Мирдич
Мисьо
Оленич
Олійник
Орист
Павличко
Павлюх
Пальма
Паращак
Партика
Пацула
Пшак
Пшак
Пелих
Петеля
Петрик
Пилип
Піхо
Пустельник

Пушак
Ридзак
Роль
Росиняк
Рудавець
Савка
Семенчук
Сердюк
Сивак
Сивик
Сидор
Скабора
Скрип
Смеренчак
Соколик
Сорока
Стецько
Сулик
Сухар
Сушко
Теплий
Терлецькі
Тирик
Ткачук
Токар
Томашевські
Трусь
Труш
Турчинські
Фарович
Федишак
Філімонов
Філіпов
Франик
Фриз
Фур
Цапар
Чижович
Шевчик

Шип
Шкурда
Шоган
Шубак
Шурган
Щерба

Юлік
Юрашко
Яремко
Ярош
Яцишин

с. Вільшаник

Довідка про село: Давнє поселення. Уперше згадано в писемних джерелах у 1423 р. Розташоване на березі р. Вільшанки.

Андрєєв
Андрищак
Андрухів
Артимич
Балицька
Бандура
Бартосевич
Бац
Бейба
Береза
Білецька
Білик
Бобер
Бобик
Британ
Бурковський
Васильківський
Васьків
Владика
Вітик
Вовк
Волох
Вох
Гадач
Гаргас
Геремеш

Герич
Гірняк
Гладиш
Гнат
Голобородько
Гончар
Гриб
Гриців
Груца
Гуран
Делінкевич
Дем'ян
Денека
Дергун
Дирів
Добрянська
Довган
Дорохіна
Дубник
Дундер
Дуркалець
Запотічна
Захарова
Здреник
Зеньо
Зиньчак

Золтан
Іванчак
Іванчук
Івасівка
Іващишин
Карпінець
Карп'як
Кацюрина
Качмар
Керницька
Кізик
Кітик
Клисяк
Ковалик
Козак
Козуліна
Колодій
Корч
Котович
Кугель
Кузьо
Курдін
Курій
Кушнір
Лабович
Лазар
Ленчицька
Леонтенко
Лехович
Лизан
Лібич
Лопусевич
Лотицька
Лунич
Лучишин
Льорет
Макар
Маланяк
Малик

Мартинович
Матківська
Мацьків
Мига
Мисько
Мицак
Мількович
Мірзаджанова
Місько
Міхович
Мосур
Надорожна
Немирівська
Нестерівська
Нова
Нущик
Олексяк
Пагутяк
Пайкуш
Панчишин
Паньків
Пасічник
Передерій
Петегерич
Пиптик
Пільо
Платко
Плекан
Поверляк
Попадин
Попик
Поточняк
Присташ
Проскурняк
Процовська
Пухалик
Решетар
Родик
Розмаїтий

Роман
Романяк
Ружило
Русин
Саврун
Сарафін
Сич
Созанська
Сорохман
Соха
Сташишин
Стащак
Стецюк
Столяр
Супик
Тантала
Татарська
Темник
Тепла
Тибурчик
Тидаш
Ткаченко
Токарев
Томко

с. Корналовичі

Довідка про село: Уперше згадано в писемних джерелах у другій половині XVIII ст.

Андресович
Андрусик
Бабій
Багрій
Башко
Безгасна
Безкоровайний
Белай
Бережинський

Тридцятник
Турецький
Улей
Федечко
Фединяк
Фесовець
Фургалець
Ціта
Цьоха
Чайковська
Чепіль
Черепаха
Чернихівський
Чигер
Чулий
Шевців
Шиканова
Шимко
Штеменко
Юзефович
Яворський
Яжик
Яким

Беца
Білий
Бобик
Богуцька
Болгов
Борис
Буньо
Бурич
Бурковський

Буряк
Бучковський
Вдов'як
Веселяк
Вовк
Возняк
Войтович
Волошин
Волянський
Гаврилов
Гавриляк
Галай
Галан
Гарасим
Гаргач
Глушко
Гнатів
Голець
Горін
Городиський
Грабовський
Гриб
Грималяк
Гураль
Дасюк
Даців
Деркач
Дзюба
Добрянський
Дору
Жук
Заграцький
Задорожний
Заець
Залозецький
Запорожець
Зельман
Зубаль
Іваницький

Іваничка
Йосипенко
Канюка
Капко
Караван
Качмар
Качур
Керод
Кілочко
Кміть
Когут
Кокішко
Конкевич
Кордюкова
Коркішко
Коротченко
Кос
Костюк
Кривошеїн
Кузьо
Куліс
Кульчицький
Курило
Куціль
Лабик
Лазур
Легкий
Лерасинович
Лехович
Листопад
Лихва
Лихович
Лужецький
Лукомек
Лучанська
Мазур
Малецький
Манишовська
Манько

Масинець
Мацків
Меланчук
Милян
Михайлів
Мороз
Москвяк
Наконечний
Нікітіна
Оленич
Паска
Паславська
Пеленичко
Петрина
Петриняк
Петришак
Пецькович
Пивоварчук
Пирко
Писар
Пітила
Піць
Подолян
Попадюк
Попович
Прансшак
Присташ
Процак
Пукаляк
Пукій
Романів
Рудий
Савляк
Саламін
Свічка
Селецька
Сеник
Сенів
Сенчишин

Середич
Слабик
Смірницька
Смірнов
Соболь
Совінський
Солук
Сорока
Старенький
Старух
Стебельська
Степанко
Струс
Соханчак
Страхоцький
Студент
Телюков
Терлак
Троян
Турлай
Фандяк
Федак
Хала
Хом'як
Цап
Цебенко
Цекан
Цимбалак
Цюпак
Чайківська
Черевко
Чулик
Шак
Шако
Шевченко
Шевчик
Шимко
Шпак
Шпаковський

Шпирко
Штабний
Штепа
Щеснюк
Щомак

Яжик
Янушевич
Янчишен
Ясеницька
Яцків

Старосамбірський р-н

с. Буньковичі

Довідка про село: Давне поселення. Уперше згадано в писемних джерелах у 1515 р. Підпорядковане Великосушицькій сільській раді.

Азза
Бандрівський
Баянівський
Бегей
Белей
Бігановський
Бойко
Бояркіна
Братуш
Буньо
Венжівська
Вільха
Вовчок
Вуйків
Гальо
Гамера
Гарбовська
Гбур
Гентуш
Гербут
Гермак
Гільжинський
Годзь
Гонко
Горак

Горечко
Горун
Гошкович
Гребінь
Гриц
Грицай
Грушка
Гула
Денисюк
Драбик
Дуркалець
Дяк
Єдин
Заньків
Занько
Захарків
Зелена
Земко
Іванейко
Іваницький
Кавчак
Каган
Кальницький
Капустинська
Кареліна

Катинська
Кінаш
Клипко
Княжик
Ковалик
Козловський
Кокоць
Комарницька
Коренецька
Королук
Косило
Кохановський
Кравчишин
Крвавич
Кривуляк
Кріль
Курівчак
Куцик
Кушка
Легкий
Лесик
Лешик
Лецишин
Лінинська
Мазур
Макар
Максимець
Маркевич
Марфут
Масний
Матала
Маюк
Медвідь
Мельник
Мельничок
Мешкало
Мороз
Морозович
Мудрик

Налімова
Нанівський
Новіков
Оленяк
Пастернак
Пелих
Пертак
Петришин
Печарська
Піндюх
Піцкевич
Плетеня
Поворозник
Полюхович
Потічний
Рапак
Савчак
Савчин
Сас
Семизвонків
Сенчишин
Сепіт
Середницький
Сікоцінська
Скопець
Смаркуцька
Степаник
Стиранка
Телип
Терлецький
Тилявська
Тиркало
Тищено
Товарницький
Токай
Трицяк
Туряб
Фалач
Форналь

Хай	Шмакова
Хомош	Шмигельська
Цап	Шумовський
Цепінь	Щепанський
Цимбала	Щерба
Чиряк	Юрків
Чорній	Юрса
Чучуловський	Якубик
Шабля	Янів
Шандрович	Яцинич
Ширченко	

с. Велика Сушиця

Довідка про село: Давнє поселення. Уперше згадано в писемних джерелах у першій половині XVI ст. Розташоване вздовж р. Сушиця (пр. Стривігору).

Абрагамович	Галевич
Алексевич	Ганяк
Андруник	Гедзун
Баб'як	Гербут
Балабанський	Гермак
Бігановська	Герман
Білас	Герцовська
Богдан	Глаговська
Бойко	Глоговський
Брінь	Гнатків
Бродзінська	Гнатко
Будзар	Горбатюк
Васютик	Горечко
Венжівський	Горун
Вовчок	Гулич
Войтович	Гуменюк
Волошин	Гурин
Вуйків	Гусар
Гаврилич	Данилів
Гавриляк	Динис
Галайко	Добиш

Дохняк	Лесик
Дрогоморецька	Лехіцький
Думич	Лешик
Дуркалець	Лещишин
Єдин	Лильо
Жук	Лиско
Журило	Лісковацька
Забродська	Логвінчук
Завада	Луцишин
Заріцька	Магіц
Зацаренський	Мазуркевич
Іваницька	Майорова
Іванська	Макар
Іванців	Мала
Кавчак	Маніла
Кальницький	Марків
Капраль	Маркович
Каскевич	Марченко
Касько	Марчук
Качмар	Масна
Качмарик	Матіішин
Кеба	Мазур
Келіберда	Мелечин
Киба	Мельник
Кіт	Мельникович
Княжик	Микита
Ковалець	Мовчко
Ковалик	Морозович
Козак	Мухін
Козар	Назаренко
Козик	Нанівська
Комарницька	Ніцко
Коростенська	Онишко
Кос	Павліш
Костик	Павлішевська
Кремінь	Павлюк
Куцалаба	Панищак
Куценко	Паньків
Легка	Пельчарська

Перешило
Петровська
Писар
Писуляк
Плетеня
Полюга
Посуляк
Потічна
Присташ
Прихідняк
Пришляк
Рапак
Рижова
Рожанська
Романів
Савчак
Саган
Сас
Середняцький
Слюсарчук
Соляник
Сорочак
Стащишин
Стебельська
Степан
Степаник
Степенко
Стецик
Стець
Стиранка

с. Заріччя

Довідка про село: Раніше було в складі с. Страшевичі.
Підпорядковане Великосушицькій сільській раді.

Азза
Базюк
Баран

Сушинська
Телеп
Телічак
Тимчак
Тиро
Титух
Ткаченко
Токар
Третяк
Тріска
Тур'яб
Угляр
Фалач
Форналь
Хітчак
Цап
Цвірчак
Цепінь
Цибаняк
Черяк
Чупіль
Шабля
Шандрович
Шеремета
Юриста
Юрса
Яворська
Якубська
Ясінська
Ящишин

Винар
Вовчок
Галайко

Гамера
Гермак
Гиз
Гнатків
Грушка
Гула
Дохняк
Кальницька
Кеба
Колток
Король
Кравець
Курило
Лецишин
Мазур
Макар
Манько
Марко

с.мт Нижанковичі

Довідка про село: Поселення розташоване неподалік від українсько-польського кордону. У минулому мало назву Краснополь (з такою назвою згадано на початку XV ст.). Як Нижанковичі вперше згадано в 1473 р.

Августак
Артемовський
Бабірай
Баб'як
Бажанов
Балуш
Баран
Баранов
Барановський
Барінов
Бахівський
Бегей

Мідянка
Панько
Петречко
Плетеня
Поворозник
Потічна
Рапак
Романів
Сташкевич
Стиранка
Тур'яб
Федорук
Фомін
Форналь
Харо
Хопач
Чупіль
Якимишин

Беднарчик
Береза
Білецький
Білик
Білоусюк
Бішко
Біян
Благута
Блідий
Богачик
Богоніс
Богумилий
Боляк

Борис
Брошко
Брус
Бурцьо
Бучковський
Василечко
Василик
Васьків
Васюнець
Венгрин
Війтів
Віщук
Владичак
Влас
Вовк
Возний
Войтович
Волошин
Вонс
Вонсович
Вороновський
Ворончак
Гай
Гайдар
Галата
Гальо
Ганкевич
Гапон
Гарась
Гарбар
Гарлач
Гархан
Герчук
Гец
Гиз
Гик
Гичка
Гільжинський
Гірник

Главацький
Гложик
Гнатик
Гнатуць
Голуб
Гончар
Гораль
Горванко
Горун
Гресік
Григель
Гринишин
Гурняк
Данчишин
Дацькевич
Дегтярьов
Демко
Демкович
Денис
Дервіш
Дзвіник
Дзира
Дзіндзьо
Діденко
Дітріх
Дмитерко
Дмитрієв
Долик
Дроботій
Дубняк
Дужий
Дутко
Дуць
Дячик
Жук
Зайдель
Замлинський
Зарицький
Зелінська

Зінкевич
Іваничко
Іванишин
Іваночко
Іваш
Івашко
Кава
Каптованець
Карпа
Карпин
Касіян
Катинський
Кафанов
Качковський
Качмарик
Качмарський
Каштелян
Квятковський
Керницький
Кіналь
Кінаш
Кіт
Клим
Клименко
Книшик
Князь
Кобель
Ковалик
Коваль
Ковч
Козира
Козлов
Козоріз
Кокотайло
Комаровський
Кондаранцев
Коник
Конкульовський
Копач

Корабель
Кореновський
Косовський
Косолапов
Косюра
Красник
Кузишин
Кузьма
Кузьмяк
Кукура
Кукурудз
Купчак
Курило
Курій
Кусьо
Кучабський
Кучвара
Кушай
Лабай
Лазор
Лапицький
Лапичак
Лацик
Лемішко
Лемчик
Леськів
Лесько
Лильо
Линдюк
Личаківський
Лісовець
Лось
Лучишин
Лялік
Мазур
Макар
Максим'як
Малицький
Малінніков

Малішевський
Мальгівський
Манохін
Маргаль
Марич
Мартинів
Мацалак
Мельник
Мервінський
Мичуда
Мишковський
Мілян
Місько
Мороз
Моцяк
Музика
Мусійовський
Натяга
Нікіфоров
Ноджак
Носков
Нуньо
Озімбловський
Олійник
Осідач
Остап
Паберівський
Павелко
Павук
Палига
Палій
Палюх
Партика
Паска
Паславський
Пацула
Петречко
Петровський
Пижак

Пивовар
Підганяк
Піпський
Плахетко
Подоляк
Польовий
Порембний
Припін
Прокопів
Процак
Пукайло
Райський
Ребот
Решетар
Ридош
Римняк
Розложистий
Романович
Сабат
Савік
Саган
Саламаха
Саф'яник
Сваволя
Сембрак
Сенич
Сенчишин
Сеньора
Сенюш
Сигляк
Сидір
Синкальський
Сироватка
Січка
Скварко
Слюсар
Смолінський
Сович
Согуйко

Соломаха
Стадницький
Станішовський
Староста
Стась
Стах
Стецик
Стисло
Сточко
Стрихарський
Стрілка
Сутчак
Телічак
Теліш
Терешко
Тесак
Тилявський
Тимочко
Тисовський
Тодорюк
Трутень
Труш
Турчин
Тучинський
Тшнадель
Уляновський
Фарило
Федейко
Федорченко
Ференц
Финик
Філіп
Хміль
Холодницький
Хома
Хорошенко
Хрін
Цабак
Цицик

Ціцімірський
Червінський
Чорний
Чорнобай
Чура
Шагало
Шаповалов
Шведа
Шевченко
Шевчик
Шеремета
Шийка
Шимчишин
Шинкарьов
Шмигельський
Шпек
Шпильчак
Шпінь
Шпук
Шубарт
Шумський
Щурко
Юнак
Юркевич
Юрчишин
Юськевич
Яворський
Якимець
Якубець
Янів
Янінович
Янчак
Ярема
Ярославський
Ярошевич
Яцик
Яцина
Ященко

с. Смеречка

Довідка про село: Гірське поселення. Розташоване в південно-західному напрямі від районного центру Старий Самбір, за 14 км від українсько-польського кордону. У писемних джерелах відоме з 1567 р.

Бабич	Макар
Грильо	Мандрик
Дрофич	Мацур
Заріцький	Музичак
Іскович	Нанівський
Калинич	Нестер
Кішик	Палинчак
Ковба	Патак
Когут	Рекса
Кольців	Тарнавський
Кость	Хмелинський
Котик	Шугало
Кравець	Шукост
Крупа	Щиф
Левицький	Ясеницький

с. Страшевичі

Довідка про село: Давнє поселення. Уперше згадано в писемних джерелах наприкінці XIV ст. Розташоване на правому березі Дністра, за 7 км від Старого Самбора. Раніше належало до Турківського повіту.

Аббасова	Бачинський
Абрагамік	Бей
Андріїв	Бенца
Андрусечко	Білич
Багній	Бойко
Базовляк	Бугай
Барбарак	Буняк
Бардич	Васильківський
Баршівський	Васютик

Ведмідь	Квітовський
Вілкова	Киселиця
Вітковський	Кіхтан
Влох	Климик
Вовк	Кмечак
Возний	Коваль
Возняк	Козар
Волинець	Корж
Волошин	Кос
Ворик	Космовський
Гагатко	Кость
Галевич	Кочерган
Герик	Кузьмин
Геча	Кузьо
Гіць	Курчик
Глуховецький	Кушей
Головчак	Лаврик
Горяк	Лесик
Грабовська	Лещишин
Гриб	Лисович
Гривнак	Литвин
Гриник	Лоза
Гринкевич	Лозинський
Грім	Лоїш
Гудз	Ляхович
Дзюба	Мажура
Дочич	Максимич
Дрозд	Мельничок
Дуда	Миджин
Дурич	Микита
Дуркалець	Миськів
Дюк	Мицак
Дякі	Мочульський
Жидик	Муха
Загоруйко	Муц
Звірський	Нагірняк
Здреник	Назаров
Зімбачевська	Наконечний
Калинюк	Олійник

Павелчак
Пастернак
Пастух
Пацьорко
Пелиш
Пляцок
Подан
Полякова
Полянський
Попик
Ревич
Садовська
Сало
Сарахман
Семенюк
Семиш
Сивохп
Сисак
Скоць
Сліпець
Слохияк
Смерик
Созанський
Сорока
Сорочак
Старушкевич
Стецик
Теличко
Темник

Терпак
Тершівський
Теслюк
Турчиняк
Українець
Фарило
Федак
Федорко
Федчишак
Фляк
Хабаль
Харко
Ходачок
Хомич
Хомончак
Хруник
Хула
Цурій
Череватий
Чорненький
Шайда
Шатило
Шибка
Шишлик
Шпак
Шуманівка
Яньо

У СЕРІЇ
«БІБЛІОТЕКА УКРАЇНСЬКОЇ ОНОМАСТИКИ»
ОПУБЛІКОВАНО:

Вербич С.О. Гідронімія басейну Верхнього Дністра. Етимологічний словник-довідник. – К., 2007. – 120 с.

Дослідження з ономастики: Збірник наукових праць пам'яті Олексія Сильвестровича Стрижака / Відп. ред. І.М. Железняк. – К., 2008. – 168 с.

Студії з ономастики та етимології. 2008 / Відп. ред. О.П. Карпенко. – К., 2008. – 296 с.

Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. – К., 2008. – Ч. I. – 413 с.

Студії з ономастики та етимології. 2009 / Відп. ред. В.П. Шульгач. – К., 2009. – 318 с.

Вербич С.О. Гідронімія басейну Середнього Дністра. Етимологічний словник. – Луцьк, 2009. – 234 с.

Студії з ономастики та етимології. 2010 / Відп. ред. І.В. Єфименко. – Луцьк, 2010. – 452 с.

Железняк І.М. Слов'янська антропоніміка (вибрані статті) / Відп. ред. В.П. Шульгач. – К., 2011. – 288 с.

Студії з ономастики та етимології. 2011–2012 / Відп. ред. О.П. Карпенко, В.П. Шульгач. – К., 2012. – 352 с.

Пахомова С.М. Еволюція антропонімних формул у слов'янських мовах. – Ужгород, 2012. – 344 с.

Вербич С.О. Гідронімія басейну Нижнього Дністра. Етимологічний словник. – Луцьк, 2013. – 155 с.

Українська ономастика: бібліографічний покажчик / Відп. ред. С.О. Вербич. – К., 2013. – 364 с.

Габорак М. Топонімія Покуття та деяких прилеглих територій. Етимологічний словник-довідник. – Івано-Франківськ, 2013. – 932 с.

Студії з ономастики та етимології. 2013 / Відп. ред. О.П. Карпенко, В.П. Шульгач. – К., 2013. – 320 с.

Данилюк О.К. Словник народних географічних термінів Волині. Вид. 2-е, випр. і доп. – Луцьк, 2013. – 148 с.

Габорак М. Назви населених пунктів Івано-Франківщини. Етимологічний словник-довідник. – Івано-Франківськ, 2014. – 404 с.

Железняк І.М. Київський топонімікон / Відп. ред. В.П. Шульгач. – К., 2014. – 224 с.

Студії з ономастики та етимології. 2014 / Відп. ред. О.П. Карпенко, В.П. Шульгач. – К., 2014. – 256 с.

Габорах М. Назви гір і полонин Івано-Франківщини. Етимологічний словник-довідник. Вид. третє, доп., перероб., уточн. – Івано-Франківськ, 2015. – 604 с.

Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. – К., 2015. – Ч. II. – 504 с.

Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. – К., 2016. – Ч. III. – 472 с.

Склярєнко А., Склярєнко О. Типологическая ономастика: в 5 кн. – Одесса, 2016. – Кн. 3. – Ч. 2. – 416 с.

Вербич С.О. Гідронімія басейну Дністра. – Луцьк, 2017. – 544 с.

Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. – К., 2017. – Ч. IV. – 488 с.

Колесник Н.С. Онімія української народної пісні. – Чернівці, 2017. – 368 с.

Студії з ономастики та етимології. 2015–2016 / Відп. ред. О.П. Карпенко. – К., 2017. – 292 с.

Габорах М.М. Прізвища сучасної Гуцульщини (на матеріалі Косівського району). Етимологічний словник. – Івано-Франківськ, 2017. – 368 с.

Іваненко О. Назви поселень Сумщини. Історико-етимологічний словник. – К., 2017. – 332 с.

Повідомлення Української ономастичної комісії. – Луцьк, 2018. – Вип. 3 (18). – 80 с.

Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. – К., 2018. – Ч. V. – 440 с.

Габорах М.М. Прізвища Галицької Гуцульщини. Етимологічний словник. – Івано-Франківськ, 2019. – 584 с.

Наукове видання

Національна академія наук України
Відділення літератури, мови та мистецтвознавства
Інститут української мови

**ПОВІДОМЛЕННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ ОНОМАСТИЧНОЇ
КОМІСІЇ**

Нова серія

Випуск 4 (19)

Відповідальний редактор *С.О. Вербич*
Рецензенти *З.О. Купчинська, Н.С. Колесник*
Макетування *О. Я. Криштальської*

Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Minion Pro. Друк офсетний. Обсяг – 6,51 ум.-друк. арк.
Наклад 100 пр.

Видавництво “Терен”

Тел. 050-6743321, 096-5880970
Ел. пошта: teren.lutsk@gmail.com
teren-lutsk.com

Свідоцтво Державного комітету
телебачення і радіомовлення України
ДК № 1508 від 26.09.2003 р.

Віддруковано ПП “Терен”

Повідомлення української ономастичної комісії. Нова серія. Випуск 4 (19).
– Луцьк : Терен, 2019. – 112 с.

ISBN 978-617-7680-69-6

Матеріали чергового випуску «Повідомлень Української ономастичної комісії» інформують про назвознавчі дослідження в Хмельницькому національному університеті за період 2015–2019 рр., нові ономастичні праці, що з'явилися друком упродовж 2017–2019 рр., дисертації з ономастики, захищені протягом 2017–2019 рр., хроніку ономастичних подій. У рубриці «Історія ономастичних досліджень» подано матеріали про ономастичний доробок знаних українських ономастів А.П. Непокупного та Є.С. Отіна. У номері також розміщено рецензію на нову працю про ойконімію Тернопільщини. Традиційно відзначено ювілеї відомих українських ономастів (В.П. Шульгач), ушановано пам'ять її визначних представників (В.В. Німчук, Л.О. Белей, В.В. Лучик), опубліковано назвознавчі матеріали (прізвища) з низки населених пунктів Львівщини, зібрані експедиційним шляхом.

УДК 81'373.6-81'373.2